BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM
I. FÓGEL ET B. IVÁNYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XVI.

ELIAS CORVINUS

IOANNIS HUNNIADAE RES BELLICAE CONTRA TURCAS

— CARMEN EPICUM —

EDIDIT

OSCARIUS SÁRKÁNY

MCMXXXVII. — LIPSIAE — B. G. TEUBNER

BIBLIOTHECA SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

I. FÓGEL ET B. IVÁNYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

RM

SAECULA XII—XIII.

Anonymus, v. P. magister.
P. magister quondam Bele regis Hungarie notarius [vulgo Anonymus], Gesta Hungarorum, ed. L. *Juhász*. 1932. — — — — — — 5.40

SAECULUM XIII.

De orthographia (incerti auctoris), ed. L. K. *Born*. (Apparebit.)
Garlandia, Iohannes de, Integumenta fabularum Ovidii, ed. L. K. *Born*. (Excuduntur.)

SAECULA XIII—XIV.

Dantes Alagherius, Epistolae, edd. Io. *Nachod*—P. *Stern*. (Apparebunt.)

SAECULA XIV — XV.

Ravenna, Iohannes Conversinus de, Epistolarum liber, ed. L. *Smith*. (Excuditur.)
— Liber rerum memorandarum, ed. L. *Smith*. (Apparebit.)
Salutatus, Coluccius, De saeculo et religione, ed. B. L. *Ullman*. (Apparebit.)

SAECULUM XV.

Barbarus, Franciscus, Epistolae, ed. P. *Gothein*. (Apparebunt.)
— Orationes. Una cum orationibus ad eundem habitis, ed P. *Gothein*. (Apparebunt.)
Barius, Nicolaus—**Kostolan**, Georgius Polycarpus de—**Hungarus**, Simon—**Zagabriensis**, Georgius Augustinus, Reliquiae, ed. L. *Juhász*. 1932. — — — — — — — — — — — — — — 1.50
Bonfinis, Antonius de, Rerum Ungaricarum Decades, edd. I. *Fógel*—B. *Iványi*—L. *Juhász* (in IV tomis).
Tomus I. — Decas I. Cum Introductione et tribus codicum reproductionibus 1936. — — — — — — — — — — — — 14.—
Tomus II. — Decas II. 1936. — — — — — — — — — — 13.—
Tomus III. — Decas III. 1936. — — — — — — — — — 13.—
Tomus IV. — Decas IV. et dimidia decadis V. et Index nominum. (Excuduntur.)
— Symposion de virginitate et pudicitia coniugali, ed. St. *Apró*. (Excuditur.)
Brandolinus, Aurelius Lippus, Dialogi, ed. P. *Angyal*. (Apparebunt.)
Callimachus Experiens, Attila. Accedunt opuscula Quintii Aemiliani Cimbriaci ad Attilam pertinentia, ed. T. *Kardos*. 1932. — — — 1.70
Corsinus, Amerigus, Compendium in vitam Cosmi Medicis ad Laurentium Medicem, ed. L. *Juhász*. 1934. — — — — — — — 2.—
Cortesius, Alexander, De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hungariae regis, ed. I. *Fógel*. 1934. — — — — — — — — — — — 2.—
Facius, Bartholomaeus, Invectivae in Laurentium Vallam, ed. R. *Valentini*. (Apparebunt.)

Vide paginas 3. et 4. involucri.

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM
I. FÓGEL ET B. IVÁNYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XVI.

ELIAS CORVINUS

IOANNIS HUNNIADAE RES BELLICAE CONTRA TURCAS

— CARMEN EPICUM —

EDIDIT

OSCARIUS SÁRKÁNY

MCMXXXVII. — LIPSIAE — B. G. TEUBNER

Jq kot
114 950

EXCUDEBAT TYPOGRAPHIA DE ÚJ NEMZEDÉK NOMINATA, SZEGED (HUNGARIA)

INTRODUCTIO.

I. — De vita operibusque Eliae Corvini.[1])

A) Vita. Elias Corvinus in Valle Ioachimica (Germanice: Ioachimsthal s. Sankt-Ioachimsthal, Bohemice: Iáchymov; in Bohemia septentrionali et occidentali) e paupere[2]) familia Germanica et Lutherana ortus est; annus, quo natus est, 1537.[3]) creditur. Nomen proprium ei Rab[4]) fuit; pater Michael Rab, mater Magdalena Phlug[5]) erant. Corvinus duas sorores, quarum una infans mortua est,[6]) altera Catharina a quodam Egidio Stör uxor ducta est, et fratrem natu minorem Petrum, qui postea universitatem Wittenbergensem frequentabat. Elias paene a puero studiis poeticis se dedidit,[7]) ad quae magister eius Ioachimicus Ioannes Mathesius (postea diaconus et plebanus) stimulavit;[8])

---

[1]) De vita operibusque Eliae Corvini copiosius scripserunt; Iosephus Carl in opere: Scriptores antiquissimae ac celeberrimae Universitatis Viennensis ordine chronologico propositi, Pars III. Viennae, 1742., pagg. 32—34. — Michael Denis, Die Merkwürdigkeiten der k. k. garellischen öffentlichten Bibliothek am Theresiano. Wien, 1780., pag. 306. — Johann Christoph Adelung, Fortsetzungen und Ergänzungen zu Christian Gottlieb Jöchers Allgemeinen Gelehrten-Lexicon, tomus II. (Leipzig, 1787.), coll. 477—78. — Franz Karl Wissgrill, Schauplatz des lansassigen Nieder-Oesterreichischen Adels vom Herren- und Ritterstande. Wien, 1795., tomus II. pagg. 159—60. — Arnold Luschin von Ebengreuth, Oesterreicher an italienischen Universitäten (in ephemeride Blätter des Vereines für Landeskunde von Nieder-Oesterreich. Wien, 1880., pagg. 244. (num. 76.). — Joseph Ritter von Aschbach, Geschichte der Wiener Universität. Tomus III., Die Universität und ihre Gelehrten; 1520. bis 1565. Wien, 1888. pagg. 159—60. — Albert Starzer, Beiträge zur Geschichte der Nieder-Oesterreichischen Statthalterei. Wien, 1897., pag. 428. — Wenzel Hartl — Karl Schrauf, Nachträge zum dritten Bande von Joseph Ritter von Aschbachs Geschichte der Wiener Universität. Tomus I. pars I., Wien, 1898., pagg. 313—31. — Arthur Goldmann, Geschichte der Wiener Universität, Wien, 1916., pag. 181.

[2]) Ipse dicit: Scilicet exigua quod sim de stirpe parentum... (Carminum libellus [v. inter opera no. 1.], fol. A8r.)

[3]) In editione carminum, quae Poematum libri duo (v. inter opera no. 11.) inscribitur et a. 1568. edita est, in ultimo carmine (pag. 236.) sic ipse dicit: Parve liber nostra dudum prognate iuventa, Autorem taedet si penes esse tuum, Iam mihi Phoebei cursus sex lustra tulerunt: Hoc facit, ut curae sim satur ipse tuae.

[4]) Hartl—Schrauf (o. c., pag. 313. et nota 1.) Aschbach (o. c., pag. 159.) et Anton Mayer (Wiens Buchdruckergeschichte. Wien, 1883., pag. 164.) eum falso Rabener nominant.

[5]) De familia Corvini secundum matriculam Ioachimicam (tom. I., fol. 10v et tom. II., fol. 158v) copiose scripserunt Hartl—Schrauf, ibidem.

[6]) Epitaphium sororis (Carminum libellus [v. inter opera no. 1.], fol. C7r).

[7]) Sic ipse in Supplicatione ad imperatorem Maximilianum II. scribit (Cod. Vind. Lat. 9737k, fol. 236.).

[8]) De studiis humanitatis in Valle Ioachimica et de industria operibusque Mathesii v. Hartl—Schrauf, o. c., pagg. 314—15. et notas.

impulsu eius Corvinus universitatem Wittenbergensem adiit, sed paulo post morbo implicatus studia interrumpere et salutem in thermis Carolinis (Germanice: Karlsbad, Bohemice: Karlovy vary; in Bohemia) petere coactus est.[9]) Sanitate restituta domi et in diversis civitatibus, ut creditur, et denique Monachii degebat, ubi protectore Simone Minervio usus est et primum carmina colligens Augustae Rheticae (Augsburg) a. 1556. edidit.[10]) Verisimile est eum in Bavaria confessionem Augustanam reliquisse et religionem Romano-catholicam accepisse. Proximo anno (1557.) Viennam profectus est, ubi patronos ecclesiasticos sibi quaerebat.[11]) Corvino magni momenti erat amicitia Georgii Ederi rectoris universitatis hanc dignitatem per quinque annos gerentis, cuius auctoritate Corvinus die 15. Septembris a. 1558. poeta laureatus factus est.[12]) Gratia aulae Caesareae fructus ab imperatore Ferdinando I. insignibus nobilitatis donatus est.[13]) Deinde aliquot opera minora Corvinus Viennae edidit. In albo (matricula) universitatis solo semestri primo anni schol. 1558—59. nomen in ratione nationis Saxonicae invenimus;[14]) nescimus, an gradum academicum attigerit. Annis 1560. et 1561. domi moratus esse videtur, unde a. 1562. Patavium, ut ius disceret, abiit.[15]) Proximos quinque vel sex annos in Italia (Romae et Ferrariae[16]) quoque) agebat.[17]) Libros duos poematum (for-

---

[9]) De hoc vitae cursu ipse in carminibus loquitur: Ad sodales (Carminum libellus, v. inter opera no. 1., fol. C6v), De se febricitante (ibidem, fol. B3r), Ad thermas (ibidem, fol. B6r). E carminibus data, quae ad vitam Corvini attinent, composuerunt Hartl—Schrauf, o. c., pagg. 315—16. et notae.

[10]) Ibidem pag. 317.

[11]) V. Dedicationem Triumphi... Carminisque de imperiis (v. inter opera no. 2.).

[12]) Eder Catalogus, o. c. (v. inter opera, no. 5.), pagg. 89—99. et editionem alteram et continuationem eiusdem operis: Georgius Eder, Catalogus rectorum et illustrium virorum archigymnasii Viennensis. Ab anno MCCXXXVII. usque ad annum MDLIX. Nunc denuo revisus et auctus atque usque ad annum MDCLXX. continuatus... labore et studio Pauli de Sorbait. Viennae Austriae 1670., typis Matthaei Cosmerovii, pag. 101. — Laurea poetica (v. inter opera, no. 4.). — Corvinus inter poetas universitatis. Eder, o. c., pag. 99., Sorbiat, o. c., pag. 112.

[13]) Conceptum datum Wien, 1. October, 1559. Archivum procerum Viennae (Adelsarchiv des Ministeriums des Innern, Wien, VII., Stiftgasse 2 a.) IV. D. 1. Citant Hartl—Schrauf, o. c., pag. 318., nota 18.

[14]) Matricula in Archivo Universitatis (sine numero) 1518—94., fol. 117v: Elias Corvinus ex Valle Ioachimica poeta laureatus hic Viennae coronatus... Nota marginalis manu posteriore: Modo in regimine Austriae consiliarius.

[15]) Luschin von Ebengreuth, o. c., l. c.

[16]) In conspectu Romae (Poematum libri duo [v. inter opera, no. 11.] pag. 235.) et In nuptias Alfonsi ducis Ferrariae cum Barbara divi Ferdinandi I. imperatoris filia (ibid. pp. 117—120.).

[17]) Hartl—Schrauf (o. c. pagg. 320—21., notae 24—26.), quia Corvinus in supplicatione a. 1582. data (ibidem pag. 321., nota 27.) scribit eum ad universitatem ultra viginti annos utiliter laborasse (nos Corvinum viginti annos omnino indicasse, quam qui viginti annos ad universitatem

tasse Patavii) iterum collegit et ad editorem Rhambam Lipsiam excusum misit. Corvinus a. 1568. Patavio iterum Romam iit, inde in Siciliam, mox in insulam Melitam (Malta) vectus in classe Hispana contra infideles (Turcas) pugnabat.[18]) Pro meritis bellicis postea imperator Maximilianus II. commutationem insignium generis concedebat.[19]) Corvinus a. 1569. iterum Viennae commoratur; in albo facultatis iuris semestri primo anni schol. 1569/70. doctor iuris inscriptus est.[20]) Quietam autem vitam perosus a. 1572. iterum mari contra Turcas pugnabat;[21]) victoria ad Naupactum (Lepanto) parta ad carmen heroicum de Ioanne Hunniade, qui de Turcis ad Albam Graecam (hodie: Belgrad) triumphavit, componendum maximi momenti erat. A classe rediens Patavii Hugonem Blotium et fortasse Ioannem Listhium Hungarum, qui fortasse animum Corvini ad res Ioannis Hunniadae praeclare gestas advertit, convenit. Carmen intra annos 1572. exeuntem (post sollemnia inauguralia, quibus Rudolphus diadema regni Hungariae accepit) et 1575. (mensem Septembrem, quo Rudolphus rex Bohemiae factus est) scriptum est, Corvinus enim Rudolphum solum regem Hungariae et non Bohemiae quoque memorat. Corvinus in carmine condendo Antonium Bonfinium (A. de Bonfinis) Rerum Ungaricarum scriptorem sequitur, cuius operis studendi occasio tantum Viennae, ut creditur, ei contingere potuit. Eo tempore professor universitatis quoque electus est,[22]) cuius nomine una cum Paulo Fabricio Ru-

degit, et non, quam qui viginti annos professor in universitate fuit, credimus), annis 1562—68. Viennae degisse et in universitate praelectiones habuisse credunt, ad quod demonstrandum quoddam carmen sine dato ad Michaelem Grynaeum abbatem Mellicensem scriptum afferunt, in quo Corvinus adiutorium eius rogat, ut cathedram universitatis adipiscatur; in supplicatione ad Maximilianum II. (sine dato) scribit: In hoc celeberrimo archiducum Austriae gymnasio studia poetica et historica publice profiteor; e supplicatione hac et dedicatione Poematum librorum duorum (a. 1568.; v. inter opera, no. 11.) elucet Corvinum supplicationem post dedicationem scripsisse; quia autem in supplicatione Corvinus carmen de Ioanne Hunniade scriptum memorat, quod post a. 1572. scriptum est, Corvinus supplicationem ante annum 1572. scribere non potuit. Secundum supradicta tantum patet Corvinum circa vel fortasse post annum 1572. et non annis 1562—68. professorem fuisse.

[18]) Ad librum suum (Poematum libri duo [v. inter opera, no. 11.] pag. 236.) Diploma nobilitatis datum Wien, 19. März, 1582. Archivum procerum Viennae (Adelsarchiv des Ministeriums des Innern, Wien, VII., Stiftgasse 2 a.) IV. D. 1. Citant Hartl—Schrauf, o. c. pag. 321., nota 27.

[19]) Conceptum datum Linz 4. December, 1568. V. comm. 13. Citant Hartl—Schrauf, o. c., pag. 322., nota 30.

[20]) Matricula iur. in Archivo Universitatis (sine numero) III., fol. 22v.

[21]) Diploma nobilitatis datum Wien, 19. März, 1582. V. comm. 18.

[22]) Litterae Blotii ad Corvinum (Cod. Vind. Lat. 7958. fol. 46. r—v) eum iam professorem nominant, in quibus eum rogat, ut petitionem suam in Collegio Archiducali pro professoratu benigne commendet, et invitat eum, ut una quandam biographiam virorum excellentium componerent, quod autem consilium in irritum cecidit. Blotius et Corvinus amici manebant, quod epistola Pauli Fabricii de Sambuci tumulis censura ad Eliam Corvinum et Hugonem Blotium scripta (Cod. Vind. Lat. 9737z 15., fol. 224.r—v)

dolphum a. 1575. regem Bohemiae et Romanorum salutat.[23]) Corvinus historiam domus Austriacae quoque scripturus erat.[24]) Post a. 1578.[25]) professoratu se abdicavit, magistratum Austriae Inferioris iniit et die 23. Augusti a. 1581. senator factus est; a die 12. Februarii a. 1591. usque ad diem 23. Octobris a. 1592. cancellariam administravit.[26]) Ab archiduce Matthia bis aurea catena donatus est;[27]) a. 1593. agrorum possessor in Austria Inferiore in novo statu equitum receptus est. Uxorem Catharinam Dorner (filius Zacharias ex ea natus patre mortuo iuvenis fuit), duxit; ea 1580. mortua secundam Catharinam Weidner.[28]) Elias Corvinus die 2. Decembris a. 1602. Viennae mortuus est.

B) Opera, plerumque carmina in his editionibus et codicibus (14. et 18.) inveniuntur: 1. Carminum libellus Eliae Corvini Ioachimici scriptus ad dominum Ioannem Georgium Romungium. Augustae Rheticae (i. e. Augsburg), s. a. (1556.), Philippus Ulhardus excudebat. Continet foll. 23; in 8-o.[29]) — 2. Triumphus invictissimi imperatoris filii dei Iesu Christi ascendentis in coelum ad dextram aeterni patris. Item carmen de imperiis et ecclesia. Viennae, s. a. (1557.), excudebat Raphael Hofhalter. Continet foll. 8; in 4-o.[30]) — 3. Actus poeticus in gymnasio Viennensi celebratus, in quo Paulus Fabricius... Henrico Ecardo Noribergensi lauream coronam imposuit poetamque creavit et renunciavit IIII. Nonas Iulii, a. 1558. Continet foll. 34; in 4-o.[31]) — 4. Laurea poetica ex caesareo privilegio in celeberrimo archigymnasio

demonstrat.

[23]) Et quidem carmine et oratione. Cf. Conspectus historiae universitatis Viennensis ad annum 1575. Manuscriptum reperitur in Archivo Universitatis Viennensis, sine numero. (V. Hartl—Schrauf, o. c., pag. 325.)

[24]) Supplicatio ad Maximilianum II.: Cod. Vind. Lat. 9737k, fol. 236 r. — Voluntas effectu caruit.

[25]) In primo catalogo universitatis: Rector Academiae Viennensis Petrus Muchitsch philosophiae et theologiae doctor etc. eiusdemque superintendens caesareus Sigismundus ab Oedt i. u. d., s. caes. maiest. in excelso regimine consiliarius ac universus senatus academicus etc. omnibus hoc programma animo benevolo lecturis salutem. Viennae Austriae excudebat Stephanus Creuzer, A. 1578. fol. 1. (Invenitur Viennae in Bibliotheca Michaelica [Michaeler-Bibliothek].) (Conf. Mayer, o. c., no. 653.)

[26]) Status regiminis; manuscriptum no. 89. in Archivo Austriae inferioris: cf. Wissgrill, o. c. et Hartl—Schrauf, o. c., pag. 326. nota 43. — In quo manuscripto Status regiminis Corvinus professor universitatis Pragensis fuisse memoratur; qua de quaestione et de superintendentia Corvini v. Hartl—Schrauf o. c., l. c.

[27]) Starzer, o. c., l. c.

[28]) De uxoribus, filio et testamento v. profusius Hartl—Schrauf, o. c. pagg. 326—29.

[29]) Editio admodum rara Viennae in Bibliotheca Nationali reperitur: BE. 11. R. 85. (7.)

[30]) Exemplar perrarum Viennae in Bibliotheca Nationali invenitur: * 38. E. 118.; menda typographica manu contemporanea, fortasse ipsius Corvini, correcta sunt.

[31]) V. Denis, Merkwürdigkeiten, o. c., no. 171. et idem, Wiens Buchdruckergeschicht bis MDLX. Wien, 1782., no. 582. — Editio reperitur Viennae in Bibliotheca Nationali: * 38. Q. 42.

Viennensi tribus nuper viris eruditissimis Eliae Corvino, Ioanni Lauterbachio et Vito Iacobeo... summa cum gratulatione collata, a Paulo Fabricio edita... Viennae Austriae excudebat Raphael Hofhalter a. 1558. Continet foll. 46; in 4-o.[32]) — 5. Georgius Eder, Catalogus rectorum et illustrium virorum archigymnasii Viennensis ab anno MCCXXXVII. usque ad annum MDLIX. Viennae excudebat Raphael Hofhalter, anno 1559. Continet foll. 64; in 4-o.[33]) Carmen Corvini: Academia Viennensis ad... Leonhardum Puchler a Weitenegg. — 6. Elegia de dignitate et excellentia poeseos publice dicta in disputationibus academicis, quas vulgo Leontinos vocant. Aliud carmen recitatum in celeberrimo actu, cum Viennae... creatur poeta laureatus Elias Corvinus Ioachimicus. Viennae Austriae excudebat Raphael Hofhalter a. 1559. Continet foll. 10; in 4-o.[34] — 7. Georgii Ederi iurisconsulti caesarei Frisingensis Orationes sex in archigymnasio Viennensi... Viennae Austriae excudebat Raphael Hofhalter a. 1559.[35]) — 8. Epithalamia et carmina gratulatoria in honorem nuptiarum egregii et praestantis viri Iohannis Dreheri et honestissimae virginis Dorotheae... Viennae Austriae excudebat Raphael Hofhalter a. 1559.[36]) — 9. Serenissimo regi Boemorum d. Maximiliano archiduci optimo christianissimoque principi de republica praeclare merito dicatum. S. l. et a. (fortasse 1559.) et typographo.[37]) Carmina Corvini: Fundamentum totius scripturae sacrae..., Elegia de hyaena..., Ode Sapphica de divo Ioanne Baptista, Carmen recitatum Viennae, cum crearetur poeta laureatus Henricus Ecardus. — 10. Triumphus gloriosissimi filii dei ascendentis ad dextram aeterni patris carmine celebratus in archigymnasio Viennensi per Vitum Iacobeum et Eliam Corvinum Ioachimicum. Viennae Austriae (fortasse Raphael Hofhalter a. 1559. excudebat); in 4-o.[38]) — 11. Eliae Corvini Ioachimici poematum

---

[32]) V. Denis, Buchdruckergeschicht, o. c., no. 583. — Exemplar Viennae in Bibliotheca Nationali invenitur: * 43. H. 212.

[33]) V. Denis, Buchdruckergeschicht, o. c., no. 600. — Exemplaria reperiuntur Viennae in Bibliotheca Nationali: 56.486-B., ibidem in Bibliotheca Universitatis et alibi.

[34]) V. Denis, Buchdruckergeschicht, o. c., no. 640. — Editio admodum rara invenitur Viennae in Bibliotheca Nationali: 169.480-B.

[35]) V. Denis, Buchdruckergeschicht, o. c., no. 607.; secundum quem exemplaria editionis in Bibliothecis Monasterii Herzogenburgensis, ubi frustra quaesitum est, et Windhagiana (Viennae), ubi nunc inveniri nequit, asservata erant.

[36]) V. Denis, Buchdruckergeschicht, o. c., no. 622.; secundum quem quoddam exemplar in oppido Heilbronn in Bibliotheca Senatus invenitur; num adhuc ibi exsistat, nescimus, per epistolam enim frustra quaesivimus, responsum autem non accepimus.

[37]) V. Denis, Buchdruckergeschicht, o. c., no. 734.; secundum quem exemplaria Viennae in Bibliotheca Windhagiana, ubi nunc inveniri nequit, et ibidem in Bibliotheca Senatus (Rathsbibliothek), ubi frustra quaesitum est, asservata erant.

[38]) V. Denis, Buchdruckergeschicht, o. c., no. 736.; secundum quem exemplar quoddam invenitur Viennae in Bibliotheca Universitatis, ubi

libri duo, quorum primus heroica, secundus elegiaca continet. Lipsiae 1568. excudebat Ioannes Rhamba typis Voegelianis. Continet pagg. 236; in 8-o.[39]) — 12. Paulus Fabricius, Elias Corvinus, Thomas Ruef: Epithalamia in nuptias singulari virtute ac praeclara eruditione viri domini magistri Valentini Tenneri Miseni... et honestissimae virginis Katharinae sponsae suae dilectissimae Medlingae celebrandas scripta a doctissimis viris sponsi amicis. Viennae Austriae excudebat Gaspar Stainhofer a. 1569. Continet foll. 4; in 4-o.[40]) — 13. Oratio in funere nobilis et honestissimae matronae Barbarae Prantnerin... Ioannis Pampelii... archigymnasii Viennensis rectoris magnifici coniugis recitata in aede d. Stephani a m. Petro Muchitsch... die 28. mensis Iulii a. 1573., cui adiuncta sunt carmina in eodem funere a suis authoribus affixa. Viennae Austriae excudebat Stephanus Creuzer. Continet foll. 8; in 4-o.[41]) — 14. Elias Corvinus: Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas. Cod. Vind. Lat. 9878. (V. inferius.) — 15. Elias Corvinus: Ad exequias sacrae caesareae maiestatis divi Maximiliani piae memoriae. Viennae a. 1576. Michael Apffl excudebat.[42]) — 16. Epithalamia in nuptias nobilis et praestantis viri d. Leonardi Dilheri s. Rom. caes. maiestatis aulae familiaris etc. sponsi ac nobilis... Reginae filiae magnifici... doctoris domini Georgii Ederi... sponsae a clarissimis et honestissimis viris tum prosa tum metrica oratione... conscripta. A. 1581. Viennae Austriae excudebat Leonardus Nassingerus. Continet foll. 26; in 4-o.[43]) — 17. Delitiae poetarum Germanorum huius superiorisque aevi illustrium collectore A. F. G. G. (i. e. Ianus Gruter). Francofurti 1612. excudebat N. Hoffmann sumptibus I. Fischer. Tomi I—VI.; in 12-o. Carmina Corvini (in tomo II., pp. 932—935.) Peregrinationis laus, De effigie Georgii Ederi, De eadem, In tumulum sororis, Vitae humanae calamitas, In detractorem, Ad amicum, Ad Gabrielem Fallopium, Bernardo Tomitano, In conspectum Romae.[44]) — 18. Ioannes Iosephus Locher, Speculi academici Viennensis pars tertia. Viennae Austriae 1775. Codex manuscriptus in Archivo Universitatis Viennensis. Sine signatura. — A Corvino: Quaestio proposita Hieronymo Lauterbachio; pp. 253—54.

---

frustra quaesitum est.

[39]) Exemplaria reperiuntur Viennae in Bibliotheca Nationali: 78. V. 35. et Londini in Bibliotheca Britannica (British Museum): 11388. aa. (2).

[40]) V. Mayer, o. c., no. 569. — Editio perrara reperitur in Bibliotheca Musei Nationalis Hungarici: P. o. Lat. 794.

[41]) V. Mayer, o. c., no. 667. — Exemplar admodum rarum Viennae in Bibliotheca Michaelica (Michaeler-Bibliothek) asservatur.

[42]) Editionem memorant Hartl—Schrauf, o. c., pag. 325., nota 339.

[43]) V. Mayer, o. c., no. 725. — Editio satis rara Viennae in Bibliotheca Nationali reperitur: 21.394-B.

[44]) Exemplaria inveniuntur Viennae in Bibliotheca Nationali: * 38. Y. 28., Budapestini in Bibliotheca Musei Nationalis Hungarici: P. o. Lat. 1379. et alibi.

II. — *De codice carminis epici.*

Cod. Vind. Lat. 9878.[45]) Saec. XVI., chart., magnitudo cm. 20:9×15:9.; carmen 45 folia occupat. — Carmen intra annos 1572. et 1575.[46]) scriptum et Rudolfo regi Hungarorum (coronatus est 1572., regnavit 1576—1608.) dedicatum hic solus codex in Bibliotheca Nationali Vindobonensi custoditus ad nostram aetatem servavit, qui intra annos 1572. et 1780. descriptus esse videtur, quia charta eiusque signa aquatica (Wasserzeichen) eadem sunt, ac supplicationis Corvini manus Corvini ad Maximilianum II. Romanorum imperatorem (1562—76.) (sine dato) scriptae,[47]) in qua de hoc carmine quoque poeta mentionem fecit; praeterea, quia in carmine permultae correctiones[48]) eadem manu, qua supplicatio memorata, inscriptae inveniuntur, hunc codicem et a Corvino ipso correctum et iussu Corvini a quodam librario[49]) sibi[50]) descriptum esse certum habemus. Item Corvinus rubro colore numeros praeliorum in margine scripsit.[51])

Elias Corvinus in carmine componendo opus historicum Antonii de Bonfinis[52]) secutus est, et quidem editionem Basileensem anni 1543. a Martino Brennero editam. Res gestae Ioannis Hunniadae a Bonfinio in libris IV—VIII. decadis III. scriptae sunt. (Corv. v. 36—101.: Bonf. lib. IV.; 102—388.: V.; 389—537.: VI.; 538—766.: VII.; 767—901.: VIII.; 902—50.: IV.; 951—1003.: VII.

In carmine edendo scripturam codicis secuti sumus, qua de causa scripsimus 39. sumtis pro sumptis, 89. lethi pro leti; unitatis gratia sola nonnulla verba mutavimus (250. exemta pro exempta, 758. quatuor pro quattuor, 1009. inceptis pro incaeptis, 1064. felix pro faelix).

---

[45]) Signatura antiqua: Hist. prof. 772.

[46]) Quia Rudolfum tantum regem Hungarorum et non simul Bohemorum quoque memorat.

[47]) V. comm. 17

[48]) In Annotationibus Criticis assumptae sunt: secunda manus.

[49]) Correctiones librarii, quas inter scribendum fecit, in Annotationibus Criticis annotavimus.

[50]) Codex non dedicationalis esse videtur, quem certo magnificentiorem frustra quaesivimus.

[51]) Et quidem ad v. 79.: Praelium I., 119.: Praelium II., 136.: Praelium III., 251.: Praelium IIII., 328.: Praelium V., 388.: Praelium VI., 435.: Praelium VII., 452.: Praelium VIII., 497.: Praelium IX., 529.: Praelium X., 580.: Praelium XI., 598.: Praelium XII., 622.: Praelium XIII., 725.; Praelium XIIII., 813.: Praelium XV., 843.: Praelium XVI., 927.: Praelium XVII., 960.: Praelium XVIII., 972.: Praelium XIX.

[52]) Nova editio in hac Bibliotheca (ediderunt I. Fógel—B. Iványi—L. Juhász).

ELIAS CORVINUS

IOANNIS HUNNIADAE RES BELLICAE CONTRA TURCAS

Bella per aequoreos tractus clademque cruentam,
Dum Selimi Ionio classis perit improba ponto
Christiadaeque Deo grates e pectore solvunt,
Dicite vos, Itali vates, vos denique, Galli!
Heu, duram sortem patriae in cognata ruentis
Viscera lugubri seclis transmittite versu,
Omnia quae nostro Parcae evolvere sub aevo.
Me iuvet interea recubantem in margine ripae,
Qua vagus Austriacos colles praeterfluit Ister,
Pannoniae antiquas memori res condere versu
Virtutesque referre viri laudataque gesta
Hunniadae, priscis nomen qui traxit ab Hunnis,
Quos ille astrictos merita ditione tenebat.
Huc ades, o nova spes tutorque optate, Rudolphe,
Cui genitor proprium ius Augustamque coronam
Ungariae cessit regnatoremque refecit
Invicto populo magni ingens arbiter orbis.
Hic ego praeclaras laudes et fortia gesta,
In regnis quantum ille tuis virtute potenti
Ausus erat, referam Corvinique ardua caelo
Transcribam exempla haud ullos moritura per annos.
Non indigna canam; virtus namque illa priorum
Heroos posita ante animos dulcedine mira
Excitat et similes motus sub pectore vertit,
Unde pari assultu tendunt super astra minores.
Ergo veni et vires animis, rex, adde, Rudolfe.
Ille autum a proavis haudquaquam vilibus ortum
Duxerat, insigni genitus sed stirpe parentum;
Romulei generis Corvinos nomine et alta
Virtute aequabat penitus gentemque superbam
Reddebat pulchris ausis per Pannona regna.
Ergo opibus felix multoque insignis honore,
Florebat late ac studio Martisque togaeque
Instructus rerum praelustria munia obibat
Et magis atque magis fato exurgebat in altum.

Iamque per excitas bellis civilibus urbes
Ungariae furor et caedes diraeque rapinae
Fervebant populosque agnato milite passim
Sanguineus Mavors sumtis sternebat in armis.
Nam, quia post obitus et fata celerrima regis
Alberti geminos surgens discordia reges
Fecerat, in geminas secum contraria partes
Scinditur atque animis et vastis roboribus gens
Perfurit ac misero luctu et caede omnia complet.
Addunt se proceres parte ex utraque suosque
Tutantur caetus; hic te, Ulaslaë, Polona
De gente ad regni curas et sceptra vocatum
Prosequitur studiis; hic te, Ladilaë tenelle,
Protegit Alberto quem post fata ultima patri
Haeredem tanto regno tulit Elisabetha
Electum in cunis sceptro ornatumque tiara.
Sic illi inter se furibundo Marte ruebant.
Ergo vicini tanto haud sub cardine rerum
Cessarunt Turcae, sed vi ferroque dolisque
Instabant genti infestae praedasque trahebant.
Dux Scythici generis bello expertissimus Isach,
Qui veteres Dacos Mysorumque arva tenebat,
Magno Amurathi sperans fore munera grata
Excurrit late turmis populosque propinquos
Sollicitat rabie infrenis camposque per omnes
Et miseras urbes caedem turpesque rapinas
Ingeminat. Contra non ipso fortibus ausis
Aut dextra inferior sese collegit in arma
Corvinus, cui pro meritis rebusque secundis
Regnanda Ungariae cessit longinquior ora.
Illi ergo infractis animis utrinque parati
Tutari gentem patriam et non cedere bello.
Isacus hostiles longe procurrit in oras
Et rapit ac caedes miscet spargitque furentes
Flammarum nimbos nec muris ipsius Albae
Abstinet, insano sed territat omnia motu.
Contra ille haud tales fremitus perpessus inulte est,
Sed propere agminibus collectis traiicit Istrum
Atque per Albanos ponit castra horrida campos.
Non poterat vires audax cohibere superbas
Isacus adverso sed enim molimine in hostes
Tendit et immensas ad praelia certa cohortes
Educit nec cladem ullam nec fata retractat.
Iamque cruentatis dense concurritur armis.
Fit via praecipiti ferro, sternuntur utrinque
Nescia corda metus; calido suffusa cruore
Terra natat strepituque virum gemituque remugit,
Cedere dum partes avidas non aemula virtus

Nec gravis ira sinit. Tandem felicibus alto
85 E caelo auspiciis ridet victoria turbae
Christiadum dirique cadunt crudeliter hostes
Atque lacessitos mordent singultibus agros.
Isachus aspiciens demum insperata suorum
Funera et instantis lethi vicina pericla,
90 Terga fugae vertit turpique ad maenia cursu
Sindroviae irrumpit vitamque hac arte tuetur
Indignam pro laude nova, pro viribus amplis.
Insequitur profugos magnamque ex agmine pubem
Palanti prosternit ovans Corvinus et omnes
95 Irarum effundit fluctus nomenque decorum
Et spolia et patriae fert amplam ex hoste salutem.
Nimirum sensisti hominem nunc, Isache, in armis,
Cautius et posthac disces te credere Marti.
At victor patriae totis celebratur in oris
100 Maioresque animos felici hoc omine tollit
Proque suo caetu totum se destinat armis.
Nec longum in medio tempus, cum milite atroci
Iussu Amurathis Mezethes se horridus infert
Et Transsylvanos populatur caedibus agros.
Hunniades tanto numero ingentique periclo
Perculsus subito in rerum discrimine Iulam
Albam adiit, qua consiliis usuque senili
Et pietate gravis sacrorum praesul agebat;
Hunc socium adiunxit rebus. Iamque impiger omnem
110 Mezethus clade ingenti vastaverat oram
Et praedas rerum atque hominum avertebat opimas.
Illi intra turres vicina incendia passim
Spectabant civesque suos ad vincla coactos
Nec tamen ullam animis fas hic sperare salutem.
Ergo constituunt non haec ante ora tueri
Longius aut mortem pulchra e virtute pacisci.
Exiguas numero turmas (ut dura ferebant
Tempora) producunt magno conamine in hostes
Ulturi cives miseros patriamque cadentem.
120 Astubi iam ventum est longinqua ad iugera, faede
Obruitur numero ingenti gens Ungara et omni
E latere effusos nequicquam sustinet hostes.
Vertere iter visum est ac duris cedere fatis
Et post maiori auxilio se credere pugnae.
125 Ergo, quanquam ingens cecidit manus et tua, praesul,
Te quoque sustulerunt hic fata cruenta, Georgi,
Nil minus Hunniades altum sub corde dolorem
Dissimulat viresque omnes et tota suorum
Cogitat auxilia; e pagis atque urbibus omnem
Militiam extimulat saevosque accendit in hostes,
Ut tandem auspiciis melioribus aspera fata

Vindicet ac patriam servet sociosque subactos.
Iamque ille immensis spoliis cedebat onustus
Atque suos frustra secum reputabat honores
In patria exultans Mezethus; fortiter ipsum
A tergo insequitur caetu Corvinus ovante.
Fit nova sors pugnae; gliscit violentia utrinque.
Iamque manu intrepida miscent insana cohortes
Vulnera, iam latis hinc inde occumbitur agris.
140 Corvinus monitu socii redeuntis ab hoste,
Dum sibi prae reliquis persentit fata parari,
Egregium bello iuvenem de stirpe Kemena
Supposuit furto suaque illi insignia et arma
Quadrupedemque suum concessit et ordine denso
In medias acies statuit, quo fortiter hostem
Ferro ageret validumque ducem monstraret in armis.
Huic ergo immensis studiis se opponere Turcae
Et solum ante alios petere interitumque minari.
Ille autem dextra intrepidi ductoris obibat
150 Munera et hos illos sternebat Marte secundo
Nec duce pro charo mortem renuebat acerbam.
Tandem inter cuneos et corpora caesa suorum
Procubuit pulchramque animam cum sanguine fudit.
I, pete nunc caelum patriam; tua candida fama
Aeternas luces nostris celebrabitur oris.
At non Corvinus rerum hac in sorte quievit,
Sed validas acies firmat: huc impiger illuc
Discursat variatque vices atque ordine certo
Omnia disponit prudens nec milite cessat
160 Praevalido hic illic saevas rursum edere clades
Fortunamque sequi multa virtute faventem.
Ecce novum auxilii specimen; densissima turba,
Quae submissa iugo in castris captiva gemebat,
Nunc rata tempus agi de libertate novanda
Perfurit atque ipsos custodes unanimi vi
Aggreditur caeditque neci; mox arma resumens
Audacesque animos ingentia funera castris
Turcarum in mediis glomerat victique trucidant
Victores sociosque iuvant ante agmina prima
170 Pugnantes; tum vero oritur faustissima clades.
Instant ardentes socii ex rumore secundo,
Obvia quaeque metunt ferro et coniungere fidos
Approperant caetus hostemque evertere dextris.
Fit via virtuti; spondet sors dextera palmam.
Intereunt hostes trepidi, metus occupat aegros
Et fuga subsidio est vitaeque miserrimus angor.
Ingravat a tergo Hunniades sceleratque sternit
Agmina nec potis est satiari sanguine faedo,
Sed plus e laetis successibus integrat iram.

180 Mezethus rerum facie turbatus iniqua,
Demisit mentem nec iam decernere tentat
Ulterius, sed terga fugae turpissima vertit
Cum gnatoque suo vastae inter stragis acervos
Occumbit morti ac fastum cum sanguine ponit.
185 Illi autem pavidos felici Marte sequuntur
Perque dies aliquot caedunt hinc inde ruentes
Nec cursu absistunt, donec fugientibus Alpes
Et vitae atque fugae metam dent; hic bonus ipse
Hunniades statuit divis sacrata trophaea
190 Et demum illustris victor se in castra receptat.
O quis tum plausus? quis honos? o quanta reductis
Gaudia de sociis, quae praeda immensaque gaza?
Bis dena in latis Turcarum millia campis
Occubuere dolosque et vim posuere superbam.
195 Mezethi ducis et gnati capita alta repleto
Praefixa in curru, rex Uladilaë, vehuntur
Dona tibi et signis Geticis humeroque revulso
Nobilium capitum sortem testantur acerbam
Hostilis turbae et nostrorum fortia gesta.
200 Omnibus in templis divum celebrantur honores,
Omnibus in terris Europae splendida magni
Fama volat Corvini atque indelebile nomen.
Non ergo absimilem primis se praebuit ausis,
Sed porro in Geticos tractus excurrit et omnem
205 Caedibus assiduis permiscet fervidus oram,
Unde illi immensis opibus ditata iuventus
Continuoque viget bellorum assueta labori.
Tunc etiam Valachi Turcarum faedera rumpunt
Et se Pannoniae rursus coniungere gaudent.
210 Exarsit furiis gliscentibus Amurathes
Inter facta viri memoranda et damna suorum.
Mox ergo in Valachos Moldavaque rura furentem
Schabadinem ingentes bello deducere turmas
Imperat et miserae paenas infligere genti.
215 Hunniades populos deserta ob pacta trementes
Solatur dictis spondetque dolentibus ampla
Auxilia et tutos intra iubet ire recessus.
Interea subitis terroribus agmina cogit
Constantique animo totas opponere vires
220 Nititur atque omnes exquirit callidus artes.
Et nunc e Macedum longinquis finibus ibat
Audax Schabadines cum terribili comitatu
Octoginta hominum deducens millia et Istrum
Exuperans duplicem in caetum dissolverat agmen.
Sic Valachos penetrant, longe lateque furorem
Exacuunt, nec ferro usquam nec parcitur igni.
Quodcunque invalidum est ulla de parte repertum,

Occidit et nihil hic sexus, nil profuit aetas.
Iamque per Alpinos tractus evaserat hostis
230 Et Transsylvanos pestem meditatur in agros.
Educit lectas acies nil territus heros
Atque impar tanto numero concurrere gestit.
Imo, ait, o cives, nunc nunc datur hora ferocem
Monstrandi virtutem animosque sub astra levandi.
235 Nunc mecum aut patriam laeti defendite cives
Christicolasque aras aut pulchrae occumbite morti.
Non vis in numero est, verum alto in robore Christi.
Hic grege pro nostro pugnat, dux optimus ille
Noster erit victorque aderit; sic credite et ite
240 In duros mecum casus famamque perennem.
Dixerat atque equitum turmas peditumque maniplos
Ordinibus sistit certis et cornua firma
Obvertit mediumque agmen discrimine denso
Consertat; tum late ipsas circum ambiit alas
245 Curribus innumeris, quo sese in tuta referrent
Defessi socii atque e vallo saeva cierent
Praelia; sic rerum praeceps fortuna volebat.
Nec minus ipse atrox hostis crudelia stipat
Agmina et ordinibus positis procedit et astu
250 Nec tanto in numero mens illi exemta periclis.
Iamque feri Martis dedit horrida buccina signum
Concurruntque acies et vulnera dira necemque
Multiplicant campisque cruor fluit undique plenis.
Nunc hic nunc illic variat fortuna tenorem,
Cedere dum nusquam virtus sinit alta decusque.
Attamen immensis turbis cataphracta equitum gens
Usque adeo obstiterat, quo iam victoria nostris
In manibus sese praeberet laeta videndam
Ergo post quartam pugnae lacrymabilis horam.
260 Subsidio extremas turmas, quas praelia dudum
Nulla fatigarant, defecto in limine sistit
Schabadines pugnaque nova concurrere fessis
Imperat. Hunniades tali non territus arte
Obduci patitur socios; sed denique plaustra
Armorum insidiis variis munita moveri
Praecipit ac late vallari immania circum
Cornua et a fronte ac tergo renovare cruentos
Assultus caedemque ultro instaurare priorem.
Sors bona consilio est; cadit ingens turba per agros
270 Utroque ex numero; sed tandem dextra Getarum
Pestiferis circum late data curribus ala
Non bene sustinuit gemina de parte furorem,
Sed pulsa excessit spatiis; tum maxima vero
Laetitia exoritur nostris, tum vivida virtus.
Nec mora nec requies; instant longe acrius hosti,

Praesentemque iuvant sortem viresque resumunt.
Tandem igitur casus miseros, extrema pericla
Schabadines cernens sese celer eripit illinc,
Et faedo cursu signa inclinata relinquit.
280 Hunniades sequitur palantiaque agmina ferro
Proterit atque animis caedem nunc integrat auctis
Atque avidum satiat mactato in sanguine pectus.
Nec caedi ulla quies, donec iam exercitus ille
Immanis media de parte occumbat in arvis
285 Et media de parte fugam sine honore capessat.
Tunc ille a tergo Turcarum castra relicta
Diripit et socios spoliis ingentibus omnes
Exornat templisque deum praeclara trophaea
Constituit lucesque sacras et debita vota.
290 Ipsi etiam regi celsae sub maenia Budae
Non indigna tulit dona et monumenta suorum
Factorum iussitque sacrae plus fidere causae.
Omnibus ipsa locis virtus Corvina probatur
Et duce sub tanto surgit spes optima rebus.
Rex ergo auspiciis toties felicibus actus
Unanimi procerum assensu fortissima rursus
In Turcos parat arma suamque ostendere dextram
Optat ovans pro gente sua, pro nomine Christi:
Tantum animos virtus generosos excitat ardens.
300 Agmina coguntur, non arma ducesque nec aurum
Aut quaecunque ausis tantis accommoda, desunt.
Vere novo multo plausu votisque piorum
Rex audax castra ingreditur Budamque relinquit.
Per Dacos iter est; hic undique ac undique fida
305 Auxilia agglomerant et iussa optata sequuntur.
Hinc ad Bulgariae infestas descenditur oras.
Urbs Sophiae a templo nomen sortita vetustum
(Quod donis ingens erectum est sumptibus olim,
Iustiniane, tuis) offert se in limine primo.
310 Improvisum agmen subito intra effaeta tumultu
Maenia prorumpit trepidantemque occupat hostem
Et male defensam patriam et res eripit omnes.
Hinc quia servari magna sine mole nequibat,
Eruitur, lateque urbs acta incendia monstrat.
Tum loca, quae passim vicinis dissita campis,
Vertuntur veteresque vident iuga ferre colonos;
Deinde autem Moravae placidum rex traiicit amnem
Atque ibi Turcarum non longe castra locata
Perdiscit pestemque feros meditatur in hostes.
320 Mittitur Hunniades bis quinis millibus ante
Selectorum equitum, qui signa ferocia tentet.
Nox erat et tremulam spargebat frigida lucem
Luna polo; per agros positis stridoribus heros

Fidi hominis ductu sub castra hostilia tendit.
325 Iamque in conspectu suberant; ille ocyus agmen
Immensum in gyrum longo ordine circumducit
Et signa in mediis spatiis inimica recludit.
Continuo ingenti fremitu crudoque tumultu
Irruit in diras pestes, nunc aegra trahentes
330 Lumina prae somno, nunc bello haud utile vulgus.
Praecipites sternit ferroque exuscitat iras
Maiores intra sese; tum fida furore
Agmina compellit mandatque ingentia divum
Dona animis laetis curare et caedere ad unum
335 Invisas superis turmas ac sorte potiri.
Illi autem attoniti somno lethoque propinquo
Pars ruere ad ferrum, pars impia vertere terga
Et retro pelli; mors et furor undique praesens
Intonat ac latere ex omni fera fata parantur.
340 Sic igitur totam fundendo in sanguine noctem
Absumunt mactantque neci satiantque furorem,
Donec, quod reliquum est, primo sub lumine solis
Excipiant ferro ac sub tristia Tartara mittant.
Ter dena in miseris ceciderunt millia castris,
345 Nocte una: at magno dives cum munere praedae
Regi expectanti, rursum se exercitus offert.
O quae laetitia!, Hunniaden quando optimus ipse
Exciperet dictis gratantibus Uladilaus
Praeberetque manum ac verbis recrearet amicis
350 Spirantemque iras et adhuc e caede ferocem.
Victor hic a cunctis populis celebratur ad alta
Sydera et immensos ducit per castra triumphos.
Hinc tibi, Christe potens, meritae gratesque piaeque
Sparguntur voces et laus tibi tota dicatur,
355 Qui rexisti animos ducis et pia signa tuorum.
Fervet ab eventu laeto instigata virum vis
Et propius sese Turcarum immittere in oras
Consilio unanimi statuunt et pellere regno.
Ergo Threicios visum est procedere in agros,
360 Arduus immensis qua sese anfractibus Hemus
Obiicit et late flexus ac brachia pandit.
Hac laeti tendunt domitantque hostilia passim
Oppida Bulgariae ac terrent loca cuncta tumultu.
Est Hemi duplex aditus, quorum alter iniquis
365 Perfectus spatiis quondam sudore Quiritum,
Alter Slatissae pronus descendit ad amnem.
Ventum erat ad geminos; nusquam patuere maligni
Accessus, dum Turca timens fata horrida regno
Saxorum obiicibus vastis atque arbore multa
370 Caeptum occlusit iter summoque in vertice montis
Praesidia opposuit tanto occursura periclo.

BUDAPEST

Hic demum indigna fortuna exercitus haesit
Et frigus miseramque famem sub tempore brumae
Sustinuit dirisque malis iam cedere caepit.
375 Hunniades retro socios sub rebus iniquis
Ducere et heroos inhibere impellitur ausus.
Iamque ibant patriosque lares fidosque propinquos
Et tristes casus reputabant mentibus aegris.
A tergo insequitur linquens iuga celsa Carambus,
380 Qui fuerat iussus fines ac sceptra tueri
Turcica et haudquaquam dubio concurrere Marte.
Ille igitur multis nostrorum insultibus et vi
Maioris numeri claroque impulsus honore
Instruit adversas acies pugnamque lacessit.
385 Corvinus contra longo confecta labore
Agmina solatur virtutemque obiicit ante
Spectatam superumque optata levamina spondet
Et tandem laetas discriminat ordine turmas.
Mox inter colles montis radicibus imis
390 Concurrunt fremitu ingenti sparguntque cruorem.
Hungara gens duris animis saevique Poloni
Usque adeo obnixi non ullo cedere casu,
Ut non more hominum, rigido sed more ferarum
Pugnarent, miserae mactarentque impia morti
395 Corpora. Tunc pavidi tantis fervoribus hostes
Corde labant sensimque alio se abducere tentant.
Substituit vires atque indefessa Carambus
Corpora et hortatur furibundos pellere caetus
Exemploque suo cladem instaurare superbam.
400 Non minus Hunniades urget trepidantia dudum
Signa iubens tolli penitus sortemque secundam
Curari invictis animis ferrique laborem.
Tunc acres peditum iuga per clivosa maniplos
Inter densa locat virgulta atque instruit hostes
405 Excipere; hi furtim venabula dira tenentes
Discursantum equitum carecta per ipsa phalanges
Succidunt clademque exercent fortiter atram.
Ingruit Hunniades seriemque intersecat hostis
Compositam et diro palantes inde furore
410 Proterit extremamque necem virtute minatur.
Fit fuga, fit caedes; quodcunque sub ardua montis
Oppositi elapsum non est, declivibus arvis
Interit et terram defensam sanguine tingit.
Ille etiam inductus fallaci laude Carambus
415 Hic illic profugos inclamat et impete caeco
Corruit in praeceps et humo revolutus iniqua,
Praenditur, obscuro perfertque a milite vincla.
Sic adeo lucem totam caede atque furore
Exaequant donec fessos in castra redire

420 Iussit et ingratam suasit nox acta quietem.
Tum vero ingentes plausus, tum gaudia surgunt
Certatim revocatque animos confecta iuventus
Et grates divis agit et fata optima sperat.
Ducitur ante oculos captiva in gente Carambus,
425 Quem bonus Hunniades parva mercede receptum
Solatur dictis atque intra castra locari
Praecipit exemplum fati variantis in horas.
Sic nox a laetis tandem victoribus acta est.
Iamque dies operum caepta expectata reduxit
430 Atque ipsas pugnae monuit delere prioris
Relliquias tuto Cunobizi in monte receptas.
Rex aditum imprimis tentat subigitque cohortes.
Exploratque modos: alia de parte volentes
Subducit socios Corvinus et omnia rerum
435 Auxilia evolvit; certatur robore toto
Ingenioque simul, sed non vis ulla laborque
Praesidia excelso disposta in vertice nixu
Aequare aut ulla valuit turbare ruina.
Irritus hic labor est frustraque exercita virtus.
440 Ergo consilio regis secedere visum est
Et populum hybernis e dira avertere bruma.
Tollunt e speculis corda exultantia Turcae
Et rabie insigni descendunt aequore aperto.
Sylva erat et caeno multaque infesta palude,
445 Quam gens Christicolum relegebat versa retrorsum
In patriam; hic primo stiparant ordine caetus
Ingentes peditum; extremo sed limite durae
Turmae equitum belli ceu propugnacla sequuntur.
Hos nemore in faedo raptim levia arma Getarum
450 Infestant pugnaque nova atque incursibus urgent.
Substitit Hunniades atque ultima signa suorum
Obvertit contra nec sortem exhorruit ullam.
Tum, licet ingenti per lustra undosa periclo
Martem exercerent multique uligine in alta
Praecipites ruerent terrae, tamen impia signa
Fuderunt penitus sylvaque egere maligna.
Hunniades multos hostili ex agmine captos
Difficilem ob pugnam conspectu mandat in ipso
Truncari et vivos caesorum mittier umbris.
460 Inde autem quia nam reditus et caepta viarum
Impediunt rerum diversa onera atque rapinae,
Immensos cumulant gazae exuperantis acervos
Et media in sylva submittunt omnia flammis.
Quin etiam terrae defunctorum arma relicta
Infodiunt iumentaque humi remorantia mactant.
Sic adeo obstaclis demtis per inhospita iustra
Corripiunt gressus atque insultantia temnunt

Robora post tergum, donec sub maenia chara
Belgradi et tandem venere ad dulcia Budae
470 Hospitia in longo dudum exoptata labore.
Hic vero immensi plausus, hic omnia plena
Laetitiae atque novo fervent sola tota triumpho.
Regem Ulaslaum magnique illustria gesta
Hunniadae resonant colles vallesque propinquae.
475 Hos protectores patriae et praesentia rerum
Auxilia inclamant omnes; his prospera divum
Fata et successus longos per templa precantur.
Vidit et obstupuit captiva in sorte Carambus
Ante alios Asiae regnatae maxima quondam
480 Gloria, nunc fati nimium inconstantis imago.
Ecce autem e tantis rerum successibus ampla
Auxilia adiungunt regi se firmaque in hostes
Faedera panguntur Latio et Germana per arva.
Ducitur Argolico classis Romana profundo
Hellespontiacasque ad fauces agmina sistit.
Contra autem infelix et fatis debitus ipsis
Rex sua castra movet Thracumque asperrima regna
Iam superat Varnaeque infausta ad iugera tendit.
Ah miserande nimis princeps, quo immitia fata
490 Te rapiunt? quin pugnam omnem nunc respue et illud
Ipse tibi populisque tuis averte periclum!
Haud licitum invitis moliri prospera divis.
Hosti pacta fides alto sub nomine Iesu:
Tune fidem hanc hosti rumpes sub nomine tanto
Sacratam? heu, tantum non fert ludibria nomen
Nec tibi tam prudens Latii persuadeat autor.
Iamque Amurathes vastum produxerat agmen
Pugnaque miscetur nec diis nec viribus aequis.
Inseruit medios sese Uladilaus in hostes,
500 Impatiens animi ac multos virtute superba
Prostravit domitor; tandem inter caedis acervos
Procubuit pulchramque animam cum sanguine fudit.
I, memorande heros, i splendida ad atria caeli!
Quicquid id est, seu te casus, seu numinis ira
505 Abstulerit nobis, certe pro nomine Christi
Proque fide ac patria subiisti haec horrida fata
Et tua perpetuis dicenda est gloria seclis.
Hunniades tanto perculsus denique casu
(Ne tota Ungariae trepidantis ab omine laevo
510 Spes caderet) se Danubii convertit ad amnem
Hostilique suas deduxit ab orbe cohortes.
Tandem inter patrias urbes nova robora supplet
Vimque animis addit nec vix sibi temperat ipsi,
Frigida donec hyems sub terras acta recedat,
Evocet ac validas caeli indulgentia turmas.

Iamque iter ad Mysos caeptum est; hic inter eundum
Fama refert diros ad Savi flumina Turcas
Ingruere atque oram miseris urgere rapinis.
Nil ipse inferior, regis nil caede subactus
520 Processit contra atque adversi in fluminis ora
Longe a Turcarum castris se prodidit hosti.
Nox erat et pugnam secum decreverat heros.
Ergo ignes varios per castra immota parari
Iusserat, ut visa nocturnas luce per umbras,
525 Securos omni accessu iam redderet hostes.
Interea Savi oppositas exercitus undas
Transiit extremaeque ad fida silentia noctis
Ante expectatum Geticis stat in ordine castris.
Continuo exoritur caedes; furibunda virum vis
530 E somno atque metu plenis intercidit arvis
Atque catervatim letho involvuntur acerbo.
O quantis stimulis, quanta dulcedine cordis,
Uladilaë, tuos manes iam vindicat ille
Intrepidus victor! quot fortia corpora mactat
535 Inferias umbris! ut non te liquit inultum!
Nec certe abscessit, donec fusique fugatique
Oppetiere hostes et praeda insignis ademta est.
Iamque Ladislaum patrio gens Ungara regno
Sufficiunt regemque novum de more salutant
540 Alberto prolem genitam post fata parenti.
Et, quia tanto oneri non par haec mollior aetas,
Ipse gubernator populis rebusque gerendis
Ante alios omnes legitur Corvinus et amplam
Pro puero curam ingreditur regnique labores.
Ergo, ubi iam internos animo solerte furores
Conciliat, pacata domi iamque omnia sistit;
Nil minus externos animum convertit ad ausus
Cunctaque bellorum prudens circumspicit usu.
Et nunc fama refert Martis nova fervere caepta,
550 Magnum Amurathen Asia Europaque potentem
Contraxisse manum, iam fata extrema minari,
Nulla inopina mali facies; haec providus ante
Senserat atque ultro spes ardescebat ad arma.
Mox undena hominum bis millia stipat in hostes,
555 Corda quidem egregia, at tanto longe infima caetu.
Iamque per invisas Rascorum principis oras
(Quem nulli hortatus socia excivere sub arma)
Agmina deducit hostiliaque occupat arva.
Pone subit rector Scythicus, quaque efferus ille
560 Exultat, legit hic gressum sequiturque virum vir.
Bulgariae in campis latum se effundit in aequor
Planities; vicina cohors dixere Cosovam;
Frondosi circum vallant hanc undique montes.

In medio collis se ostentat vertice ad altum,
565 Schitniza quem placidus lambit declivibus arvis.
Huc iter ambobus certum est; prior aequore vasto
Hunniades abiit mediique accommoda collis
Praeripuit latera, ut venientem ad faedera nota
E tractu Illyriae expectaret Scanderobechum.
570 Verum Amurathes, densae qui grandinis instar
Fundebat socios spatiosa per arva, morantem
Non tulit hic hostem, sed quavis improbus arte
Vique omni irritat pugnamque insultibus urget.
Tandem igitur, dum nulla via est discrimina tanta
575 Proferre ulterius, socios hortatibus audax
Hunniades stimulat firmatosque ordine certo
Ire iubet campis ac primo occurrere Marte.
Rursum etiam in tuto disponit fortia colle
Praesidia et currus stipat tormentaque fida.
580 Iamque arvis mediis geminum se effundere cornu
Et forti in rabidos dextra decernere Turcas.
Undique fit caedes; natat horrida terra cruore.
Ipse Amurathes cernens utroque suorum
Ex latere infaustos obitus labefactaque corda,
585 Sufficit auxilia et vim largis viribus auget.
At nostri in medium cuneum se avertere fessi
Incipiunt, qua turmae equitum tutamina praebent,
Et numero immani multa virtute resistunt.
Tandem etiam auxiliis vicino e colle receptis
590 Instaurant cladem rigidoque horrentia ferro
Corpora prosternunt et caeco Marte vicissim
Occumbunt miseri, sed longe est saevior hosti
Tempestas, ridetque magis fors integra nostris,
Donec nox pugnam dirimat tenebrasque refundat.
595 Postera iamque dies rutilo nova praelia ab axe
Suadebat castrisque viros revocabat utrisque.
Procedunt acies; fixum est hic ultima rerum
Tentare et nullam lethi exhorrescere sortem.
Christiadae exigui numero, sed vivida bello
600 Pectora nequaquam turmarum haec tanta pavebant
Agmina, sed laetis animis in funera abibant.
Multi etiam hesterno conflictu vulnera passi
Monstrabant acres animos ipsumque dolorem
Aut morte aut pulchra vindicta explere parabant.
605 Concurrunt firmis animis; subit aspera clades,
Dum nihil hi cedunt atque illi fortius instant.
At Turcae infractas vires ac corda tuentes
Nostrorum obvertunt lusus et callida furta.
Ordinibus primis equitum rapidissima turba
610 Avolat atque fugam latos praetendit in agros.
Ungara gens sequitur passim statione relicta

Atque hic atque illic arreptos caedere pergunt.
Mox glomerata cohors versis prorumpit habenis
Palantesque viros mediis succidit in arvis
615 Et socium insigni cum faenore vindicat umbras.
Nec minus in vero conflictu ibi funera miscent
Praecipitesque cadunt nostri Turcaeque furentes.
Sed tamen Ungaricis fors est minus aequa maniplis
Ipsaque nox subiens multos a caede reservat.
620 Tertia lux primo iam se referebat Eoo
Constiteruntque acies ambae ad nova caepta paratae:
Educit Valachos Corvini e stirpe profectus
Zecheles duroque animo sese hostibus infert
Et pugnam renovat monstratque interrita corda.
625 Sorte pari dudum pugnatum est; inde cadit spes
Et miser ante alios Zecheles funera perfert;
Intereuntque alii proceres turbataque signa
Sternuntur fugiuntque ducum post fata cohortes.
Ipse Amurathes fortunae hoc munere viso
630 Una omnes populos, quos secum adduxerat, una
Ire iubet subito trepidisque instare tumultu
Et premere et nusquam rabido cessare furore.
Ilicet obruitur numero gens parva caduntque
Ductores miseri turbataque ab ordine toto
635 Cornua bina gemunt nec spes subit ulla nec ullae
Iam vires, sed tota labant examina humique
Sternuntur penitus, quos non fuga praeripit hosti.
Ah, quis vim tantam sine pauca sorte quietis
Sustineat ternas luces tantosque labores
640 Nec ruat in praeceps fatoque urgente fatiscat?
Non tamen haec illis sine multo sanguine venit
Gloria, namque fere triginta quatuor ollis
Millia caesa virum, cum ex nostris partibus octo
Millia vix terram peregrinam corpora sternant.
645 Schitnisa, tu testis rerum, tua flumina longum
Faeda cadaveribus torpebant accolaque ullos
Haud pisces hamo vel quavis arte petebat.
Territus Hunniades miseranda clade suorum
Communique fuga cedentia signa relinquit,
650 Atque viam rapit e castris ac morte propinqua.
Sic adeo solus fertur per inhospita lustra
Immemor ingrati victus, rerum omnium egenus.
Quarto deinde die gemini subiere latrones
Confectumque fame excipiunt; spolia omnia tergo
655 Denudant; solo pendet crux aurea collo.
Hanc ubi uterque suam vi corripit, excitus heros
Et nihil oblitus dextrae celer abripit ensem
Alterius flictuque caput distringit acerbo,
Alterum ab amisso socio fugat horrida in arva.

660 Inde iter ulterius carpens per tesqua ferocem
Pastorem offendit solitae qui ardore rapinae
Exierat fidens armis, sed tanta nec illi
Vis animo suberat praesentem invadere praedam.
Ergo collatis dictis miseratur egentem
665 Heroa et domui secretae in calle remoto
Adducit relevatque famem cerealia liba
Ponens et caepas et puri pocula fontis.
Inde ita curatum Syndrovae ad maenia ducit.
Huius in adventu Mysorum regulus asper
670 (Infidus genti Ungaricae post commoda longa)
Deprensum vinclis retineri edicit amicum.
Nec patriae emittit sub regna optata, priusquam
Sponderet nati charae connubia gnatae.
Fit faedus, sed non mens haec est firma coacto.
675 Iamque e carceribus Segedini fertur ad urbem;
Conveniunt proceres et charae copia turbae;
Solantur reducem maestumque amplexibus ultro
Exorant semet rebus servare futuris
Et tristem ex animo constanti avertere casum.
680 Sat fusos perhibent hostes facilemque suorum
Iacturam, numeros si quem conferre iuvaret,
Et reducem imprimis patriae numerare parentem.
Non ducis ignavi culpa, sed numinis ira
Ista geri et meliora piis fore fata deinceps.
685 His ille admonitus dictis mentem erigit ardens,
Ultricesque agitat flammas; subit ira pudorque
Et contra sortem luctantem conscia virtus.
Ergo quamprimum facinus crudele superbi
Stat punire ducis, reducem qui carcere iniquo
690 Abdiderat; vires atque arma infesta parantur.
Itur in ingratos populos; furit undique flamma
Et ferrum; pereunt agri, capta oppida, vici.
Quicquid in Ungaria positum est sub principe Myso,
Vi capitur; deinceps Rascorum in iugera tendunt
695 More pari. At trepidus despotes turbine tanto
Contra oratores et multo munere mittit
Depositam sobolem pro pignore Ladislaum
Ac pacem exorat commotaque pectora placat.
Ecce Amurathes Mysi nova gesta tyranni
700 Advertens animo exarsit spem denique tantam
Posthabito sese vanas abiisse sub auras
Hunniadenque suae genti prolemque remissos.
Aestuat atque acrem Frigibechum exire levesque
Hos ausus multo iubet infestare furore.
705 Ille abit ad Moravae ripas omnemque tumultum
Dissimulat veteremque immensis molibus urbem
Crysovici instaurat, bello quae eversa iacebat.

Hinc ubi res tuta est, vocat improvisa repente
Auxilia atque agros Rascorum invadit et ipsum
710 Despoten multa rabie insultuque fatigat.
Territus ipse malo instanti, quem laeserat ante,
Hunniaden supplex orat divertere culpam,
Oblitumque iras, veteri succurrere amico.
Praeposuit patriae vicinorumque salutem
715 Privatis furiis et lecto milite praeceps
Ad Mysos penetrans castra auxiliaria iunxit.
Inde simul gressus urgent noctuque dieque
Ante expectatumque invisis hostibus adsunt.
Mane novo cernunt aciem procedere Turcae
720 Signaque iam medio in campo Corvina volare.
Ilicet exoritur trepidus pavor; omnia late
Replentur fremitu insano et formidine caeca.
Nec iam animus Turcis bello disponere turmas
Aut conferre manum, sed cuncti ex ordine denso
Se retro rapiunt cursuque evadere certant.
Insequitur volitans equitum globus ipsaque in arvis
Arrepta hic illic prosternit corpora ferro.
Nec requies, donec nocturna in lumina caedem
Exaequent paenasque atroci e sanguine sumant.
730 Ipse ferox generis ductor cum pube superba
Nobilium exceptus Frigibechus vincula perfert
Atque in sorte nova fastus iam ponit acerbos.
Ipse autem Hunniades victor sub Bulgara tendit
Arva ac Budini flamma et vi disiicit urbem,
Quae crebro belli causas hinc inde serebat.
Mox per Rascorum rediens iuga libera ab hoste,
Captivas turbas despoti donat ovansque
Cum laude insigni subit altae maenia Budae.
Interea Alberto genitum patre Ladislaum,
740 Haeredem Ungariae regni sub flore tenello
Bis senos secum Caesar Fridricus in annos
Nutrierat curaque insigni et amore fovebat.
Saepe illum populi atque haeredis debita regna
Urgebant, sineret patriis succedere terris
Imbellemque suos regere atque assuescere curis,
Nec vi nec precibus crebris tamen ille movetur.
Ast, ubi iam Austriacae gentes durique Boëmi
Ungaricaeque manus Friderico haud vilia bella
Intentant, patriae liber dimittitur haeres
750 Praesentique graves tandem levat ore tumultus.
Ergo, ubi speratae Ladilaus tecta Viennae
Iam subiit, proceres e latis undique regnis
Conveniunt pueroque decus gratantur avitum
Cumque exoptato consultant plurima rege.
755 Adfuit Hunniades ac caetu primus in ipso

Ungariam charo regi commendat et omne
Obsequium spondet gentis, quin munera gesta
Atque gubernaclum exactum bis quatuor annos,
Per tantas curas submisso more reponit
760 Libertatem orans placide requiemque laborum.
At rex muneribus fidum decorabat opimis
Tutorem patriae titulique addebat honorem
Bistricii comitis regnique assumere curam
Vicinos contra insultus, velut ante, iubebat.
765 Ille novo insignis splendore ac rebus abundans
Omnem animi curam patriae disponit amori.
Iamque ferox vita decesserat Amurathes
Et patris imperii Mahumetes sceptra gerebat,
Crudelis gnatus, superans feritate parentem.
770 Ecce novas belli causas hinc tentat et inde
Finitimosque omnes indigno more fatigat.
Quin ipsam castris positis nunc occupat urbem
Byzanti et longo Graiis defensa labore
Maenia perrumpens victoris sorte potitur.
775 Urbs eversa iacet, Turcae dominantur in arce
Imperiumque aliud victi experiuntur Achivi.
Omnis ab hoc casu lugubri Europa gemiscit
Et tristem extremi populi metuere ruinam.
Ipse sacer Romae antistes de gente piorum
780 Sollicitus quascunque artes praesumit et ipsam
Pannoniam imprimis tutari exquirit ab hoste.
Ergo per reliquos ausus et fida reperta
Eloquio ac pietate gravem meritisque valentem
Capistranum aris sacris divoque dicatum
785 Francisco externas longe lateque per oras
Emittit, subitum auxilium et tutamina larga
Cogeret hic illic dirosque armaret in hostes.
Nec res illa quidem caruit successibus amplis.
Ast nimium elatus Mahumetes sorte secunda
790 Ardescit secum Graiamque effrena sub Albam
Castra movet; ripam sinuosi interritus Istri
Atque oram Savi transversi milite complet.
Quin etiam, ne quid rerum auxiliive per undas
Ferretur, geminos multa rate clauserat amnes
Atque urbem e fluviis et ripa utraque petebat.
Omnis in Ungaria populo spes irrita habetur.
Ipse Capistranum socium sibi deligit ardens
Hunniades fortique manu iam classe parata
Ad charas gentes prono defertur ab amne.
Iamque e conspectu castellum se obtulit urbis,
Quod dudum assiduo tormenta insana furore
Quassabant circum trepidique, heu, robore parvo
Interius cives praesentia fata videbant;

Hic nullam effugium, vitae spes nulla relicta.
805 Indoluit casu atque animos simul extulit heros
Maturare viam et socios in morte tueri.
Armisonos equites utroque in margine ripae
Danubii stipat classemque in flumine lato
In duo divisam nunc cornua pergere mandat
810 Et terra atque undis gressus servarier aequos.
Sic ille oppositam Turcarum invadere classem
Instigat fortique exemplo concitat omnes.
Iamque catenatae vinclis per mutua nexis
Concurrunt puppes; remi proraeque minaces
815 Franguntur strepitusque virum clangorque tubarum
Et tormentorum furiosa tonitrua flictusque
Armorum caelo reboant terraque resultant.
Hic furor, hic caedes, hic vulnera dira pavorque
Et virtus simul et tristissima mortis imago.
820 Undique purpureus tumidum cruor inficit amnem
Et solitum occludunt prostrata cadavera cursum.
Insilit ante alios primam pater ipse carinam
Hunniades caeditque viros; tum more superbo
Certatim socii irrumpunt, hic praelia et illic
Commiscent feriuntque manu et caede omnia complent.
Donec ab instanti classis conversa periclo
Turcarum inclinat sese atque abducere retro
Incipit imbelles socios; tunc denique clades
Horrida, tunc toto fugientes gurgite passim
830 Sternuntur fundoque rates vertuntur et hostes.
Ipse hac insigni palma laetissimus heros
Ingrediturque urbem et sperata levamina praestat
Et victum et socios addit: fessamque per arcem
Solatur cives ac res sperare secundas
Hortatur secumque ultra durare labori.
At furiis gliscens Mahumetes luce sequenti
Nil minus instructam multa vi nititur urbem
Eripere et laudem meritis auferre trophaeis.
Ergo omnes cuneos uno molimine in urbem
840 Immittit requiemque adimit certantibus omnem,
Ut corda assiduo expugnet lassata labore.
Fortiter utroque e numero per maenia strata
Et super ingentes pugnatur caedis acervos,
Dum nihil infracti Turcae iam cedere, at illi
Nil patriae intentant animis iam deesse saluti.
Sors incerta diu est: nunc hi, nunc fortibus illi
Auspiciis vincunt, victi mox terga reflectunt
Victoresque cadunt saevitque licentia ferri.
At rabie infrendens Mahumetes ultima rerum
850 Advocat auxilia atque ingentem per fora lata
Immittit pubem civesque evertere mandat

Aut, si nulla via est, mutato erumpere gressu
Atque fuga incautos campo producere aperto.
Extemplo res est tentata, sed omne periclum
855 Prospiciens summa solers Corvinus ab arce,
Decurrit procerum magno cum robore et hostes
Aggreditur fortique manu subvertit et extra
Maenia propulsat; tum maxima turba piorum
Erumpunt simul ac fugientes aequore toto
860 Prosternunt animosque fuga viresque resumunt.
Ipse Capistranus fraudes Mahumetis ab alto
Cognoscens subito accurrit sociosque ruentes
Intra urbem monitis revocat suadetque receptus,
At nihil abstinuit furor atque interrita virtus.
865 Ergo atram ingeminant caedem et nunc Turcica castra
Ad Savi ripas magno molimine turbant
Et flammas iaciunt ac laeto Marte fruuntur.
Ipse a longinquo Mahumetes dira reducit
Agmina sub muros ingressumque obstruit urbis
870 Et caedem tentat speque exardescit inani.
Erumpit prior Hunniades atque aerea longe
Munimenta ferox intercipit; inde tonantes
Obstruxit clavo cannas partimque sub ipsos
In reditu optato convertit providus hostes.
Irruit huc rapidus Mahumetes ipsaque versa
Perniciem in propriam spectat tormenta fugamque
Mox rapit in latos campos; cum strage suorum
Crudeli hic vanos ausus deplorat ademtis
Iam castris Asiae atque infausta caede peracta.
880 Interea cum iam noctuque dieque labori
Indultum foret ac fessis iam palma retenta,
Hunniades victor socios ad chara reducit
Maenia et excipitur servata charus in urbe
Protector patriae fusoque ex hoste triumphat.
885 At procerum audita Mahumetes caede maligna
Indoluit graviter nocturnasque inde per umbras
Ad Macedum tractus castra infelicia movit
Deposito fastu atque ulla sine laude recedens.
Sic ille insignis fidei patriaeque labantis
890 Defensor sese toties crudelibus ausis
Turcarum opposuit diroque avertit ab hoste
Oppressos populos. Quoties fera vulnera membris
Accepit propriis, quoties frigusque famemque
Atque sitim et soles rapidos ac mille labores
895 Sustinuit, donec tandem post multa trophaea,
Post duros casus aeternaque praemia famae
Defessus nimiis curis longoque labore
Pulchram animam caeli pius expiravit in arces.
O quantos gemitus, o quae suspiria liquit

900 Gentibus attonitis? quo regna externa dolore
Atque interna simul lugebant funere ademtum?
Nec vero Geticos domuit tantum ille furores
Et fidei causa se obiecit mille periclis,
Verum omnem molem dextra armipotente repressit,
905 Quae sese Ungariae terris adversa ferebat.
Ergo, ubi post obitus Alberti regis acerbos
(Tradita qui geminos vix gessit sceptra per annos)
Ungariae regnum studiis discordibus ultro
Fervebat geminosque sacro diademate reges
910 Ornabant distracti animi, tunc providus ille
Pro patriae incolumi sorte auspiciisque secundis
Regi Ulaslao fidum se iunxit amicum
Et tenero infanti Ladilao ad tanta pericla
Praeposuit iuvenem spectatum robore et armis.
Iamque furor gentes bella in cognata vocabat,
Utraque turba suum regem dum Marte tuetur.
Est in Pannoniae longinqua parte sacratus
Relligione locus, Zegsardum nomine dicunt;
Huc sua castra locant acies, quae infausta tenelli
920 Signa Ladislai patrio pro haerede sequuntur
Atque feros tentant ausus Martemque lacessunt.
Mittitur Hunniades adversa e parte Poloni
Regis, ut audaces animos atque effera caepta
Contundat patriaeque piam post bella quietem
925 Restituat, quoniam furor idem invaserat omnes.
Vix erat ad patrios hostes lato aequore ventum,
Corpora curantur caedesque utrinque paratur.
Iamque dies geminas acies ad dira vocabat
Praelia; concurrunt insano more cohortes
930 Et socios quondam caedunt civesque vocatos,
Non secus ac Turcis si immanibus arma parentur.
Neutra loco cedit virtus; cruor undique campis
Profluit et fremitu morientum terra gemiscit.
At sors Hunniaden respexit blandior; ille
Pugnantem e laevo cornu et fervore ruentem
Inflexit Garam fugientiaque agmina tergo
Prostravit late atque audacia corda repressit.
Quo facto socii impulsi durique Poloni
Acrius incurrunt atque hostem ardentibus omni
940 E latere impellunt studiis; tum denique caedes
Horrida, tunc fuga fit totumque avertitur agmen
Ungaricae gentis, quod iam pro rege tenello
Exierat pugnae atque animas fundebat in arvis.
Ipse autem Hunniades victor laetantia circum
945 Agmina per longos tractus ducitque novoque
Nutantes populos regi confirmat et omnem
Providus avertit discordi a gente furorem.

Hinc a rege novo Budae sub maenibus altis
Insigni excipitur plausu victorque rebellis
950 Rite salutatur populi pacisque reductor.
Quid memorem, ut Draculam violantem iura penatum
Hospitiique fidem paenis mulctarit acerbis?
Ille quidem e pugna redeuntem et clade sinistra,
Ah, miserum, exutum castris, rerum omnium egenum
955 Excepit sociis tectis, sed denique amicum
Contra aequi leges indigno carcere claudit
Et tandem patrias facti pertaesus in oras
Dimittit. Sed non hic talia passus inulte est;
Milite cum lecto rediit Valachosque superbos
960 Aggreditur dominumque ipsum (qui iura fidemque
Nil ante erubuit) deleta protrahit urbe
In medios, caput infidum a cervice revellit
Pollutae fidei mansura exempla relinquens.
Quin etiam Giscrae subeunti e gente Bohema
Restitit ac regnum diro est tutatus ab hoste.
Duxerat hic vastum patriis a finibus agmen
Latronum, immanem turbam transque ipsa fluenta
Danubii late raptos possederat agros,
Atque loca indignis turbabat cuncta rapinis.
Ivit in adversum Hunniades rabiemque nefandam
Agminibus lectis tendit propellere regno
Iamque acies ambae campo ducuntur aperto
Ad caedem et pugnae sortem; iam perfurit hostis.
Ecce e composito versae fugere phalanges
Corvini atque ducem ficto liquere timore
In Martis medio discrimine; praevaluit nam
Obliqua invidia et procerum corrupta voluntas.
Saevit in adversos ingenti milite Giscra
Inque fugam totum Corvini disiicit agmen
Et multos tergo insultans conculcat in arvis.
At pater Hunniades fatis urgentibus actus
Praecipiti defertur equo ad vicina suorum
Oppida et in tuto sese ad maiora reservat.
Tandem igitur vires dolor et pudor auget in hostem
Vindictamque acri stimulo per pectora versat.
Praesidia extremo regni sub fine locata
Advocat, antiquos socios, exercita bello
Pectora et haud unquam fugitivo assueta pavori.
Sic ille ingentem numerum condensat et omnem
990 Virtutem exacuit, casus quae eludat iniquos.
Mox a principio castella erecta latronum
Oppidaque intercepta olim furialibus ausis
Indomiti Giscrae premit obsidione potenti
Atque omnem exuperat diversa in parte receptum,
Quo latitans hostis damna exitiosa struebat

Vicinis populis; hoc omne extorquet asylum.
Hinc ipsum in Giscram caput autoremque malorum,
Arma movet, sic sicque instans sectatur et urget,
Ut pacem precibus magno a victore requirat
1000 Et subeat leges, quas non speraverat ante.
Sic ille indomitam vim demonstrabat in armis
Nec casu infausto frangi se posse docebat.
Talia pro patria, pro sacris strenuus aris
Sustinuitque heros causaque evasit ab ipsa
1005 Victor ovans nec sese invito numine ferri
Per tantos ausus sensit, per tanta pericla.
Nam licet invidia multorum ob fortia facta
Praeclarumque decus premeretur, non tamen unquam
Destitit inceptis aut fulmine sortis iniquae
1010 Succubuit, sed se semper magis arduus altam
In laudem et patriae pulcherrima commoda totis
Viribus erexit vicitque adversa ferendo,
Ceu victrix ramos fert in sublimia palma
Atque oneri cedit nulli nec lassa recumbit,
Sed vexata malis semper se audentius effert.
Ergo illi meritas aeterna in secula laudes
Posteritas celebrat defensoremque piorum
Et patriae ingenti extollit super aethera plausu
Et cunctis longe praefert heroibus, olim
Quos Roma evexit caelo ob praestantia facta,
Quorum iam nostris vivunt quoque nomina terris
Illustresque animas exemplo hortantur ad alta.
Sed quis virtutes tantas bellique togaeque
Edoceat dignis numeris? quis talia fando
Mole gravi rerum non sentiat inclinatas
Eloquii vires ac se contendere frustra?
Non ego, si immensi flueret mihi vena Maronis,
Si concessa foret Smyrnaeae gratia linguae,
Annuerem, pater Hunniade, me aequare canendo
1030 Posse tuas laudes, rerum tua maxima gesta
Et dona illa animi, queis te natura Deusque
Dotarant superantem alios in luce corusca,
Ceu superat stellas radianti Lucifer orbe.
Sed quicquid canimus, gratos debere fatemur
Nos tantis meritis, quibus ardentissima virtus
Usque sub extremam mortem fida agmina Christi
Affecit totique Europae occurrere sponte
Gavisa est propriae dispendia ad ultima vitae.
Ignoret quis enim? te post fera praelia ad Albam
(Hic, ubi pugnasti vicenas quatuor horas
Terroremque orbis Mahumeten victor ab urbe
Obsessa egisti immensa cum caede suorum)
In diram febrim nimio exarsisse labore

Atque animam paulo post expirasse sub astra?
1045 Tanti cura fuit patriae servire Deoque.
Ergo, anima illustris, post haec tua gesta beato
Congressu superum frueris caeloque triumphas,
Nos autem in terris tua facta ingentia semper
Cantamus memores meritosque novamus honores
1050 Teque exemplo aliis sero proponimus aevo,
Ut simili tendant ardore exurgere factis
Et magno assuescant rem Christi corde tueri.
Quin ultra innumeras dotes benefactaque tanta
Hoc etiam adiicimus, quod post tua fata benigno
1055 Caelestum dono liquisti nobile pignus,
Matthiam intrepidum, magni vestigia patris
Qui ingressus didicit vastis se offerre periclis
Atque hostes domitare manu et virtutibus altum
Exercere animum, nulli succumbere moli.
1060 Hic etiam unamini consensu ad regia sceptra
Ungariae electus gessit diadema sacratum
Insigni laude et miro sibi iunxit amore
Devinctos populos terroremque hostibus atrum
Incussit dextra felix et Marte togaque.
1065 Quo fessum rapitis, Matthia o magne paterque
Hunniade? o, vastis quanta haec sunt nomina terris!
Quanta per Ungariam virtus his edita dextris!
Vivite felices animae per sydera Olympi
Proque piis meritis caelestum praemia habete;
1070 Nos vero immensam virtutem et nomina vestra,
Perpetuo gratis animis memorabimus aevo
Vestraque ponemus seclis exempla futuris.

ANNOTATIONES CRITICAE.

corr.: correctum s. correxit; ras.: rasura; s.: sive; s. m.: secunda manus: Corvinus ipse.

Tit. Elias—Turcas] Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas per Eliam Corvinum celebratae 2. classis corr. e classit 10. antiquas corr. ex antiquis 25. assultu corr. ex assaltu 64. meritis rebusque corr. e rebusque meritis 82. virum in corr. 125. manus in corr. 138. insana in ras. - 141. reliquis corr. s. m. e ceteris - 170. faustiss. - 182. turpissima corr. s. m. e turpissime - 183. acervos corr. s. m. ex acerbos - 189. trophea - 197. humeroque] numeroque - 217. intra iubet corr. ex iubet intra - 245. in tuta corr. ex intuta 250. exempta 265. moveri corr. s. m. e moneri 287. socios corr. s. m. e sociis 296. fortiss. 312. omnes in corr. - 334. inter animis et laetis verbum quoddam, quod iam certo legi nequit, deletum 336. lethoque corr. e laethoque - 338. pelli corr. s. m. e pello - 342. reliquum, e in ras. 344. miseris ceciderunt in ras. 367. ad geminos in ras. 370. Ceptum 375. retro corr. s. m. e retri 386. ante corr. ex ultro 388. laetas (as in ras.) corr. e laetus 403. clinosa 427. exemplum corr. ex exemptum - 429. caepta corr. s. m. e cepta 430. prioris corr. e priores 436. laborque corr. s. m. e labesque 439. virtus corr. s. m. e vitur 445. relegebat corr. e retegebat 448. propugnacla corr. s. m. e propugnacula 505. certe corr. e certi 509. levo 510. amnem in corr. 531. letho corr. e laetho 559. subit corr. e sibi s. sibit 562. Cosonam 598. lethi in ras. corr. e laethi - 622. stirpe in ras. 665. calle in ras. - 706. immensibus - 707. Crysonici 709. agros corr. ex agro 751. Ladilaus corr. posterius e Ladislaus 758. quattuor 767. decesserat, de in ras. corr. s. m. 792. oram corr. s. m. ex ora 795. fluviis corr. e fluvis 819. tristiss. 822. primam corr. s. m. e saevam - 839. molimine corr. e molimene - 855. summa corr. s. m. fortasse e savena - 860. resumunt, r in ras. - 870. exardescit corr. s. m. ex ardescit - 882. victor in ras. - 890. ausis, is in ras. corr. fortasse ex ausus 900. attonitis corr. s. m. fortasse ex attonitos - 904. armipotente corr. ex armitotente - 907. vix corr. s. m. e non - 920. haerede corr. s. m. ex herede - 932. cedit, ce in ras. corr. s. m. - 952. Hospitiique corr. e Hospetiique 955. sociis corr. s. m. e socii 992. olim, l in ras. corr. ex osim 1009. incaeptis 1027. immensi corr. s. m. ex immenso - 1029. Annucrem - canendo corr. e carendo 1035. ardentiss. 1064. faelix

INDEX NOMINUM.

i. e.: id est — s(ive) — v(ide)

Achivi (v. Graii) 776
Aegaeum mare v. Argolicum
Alba Graia (v. Belgradum) 70, 790, 1039
Alba Iula (s. Alba Iulia, Gyulafehérvár, civitas in Transsylvania) 106—107
Albani campi 74
Albertus (rex Hungariae 1437—1439) 41, 49, 540, 739, 906
Alpes (i. e. montes) 187
Alpinus tractus 229
amicus (v. Hunniades) 671, 955, — (v. despotes) 713
Amurathes (Murad II. imperator Turcarum 1421—1451, v. Scythicus rector) 58, 103, 210, 497, 550, 583, 629, 767
antistes (Calixtus III. papa 1455—58) 779
Argolicum (mare, mare Aegaeum) 484
Asia 479, 550, 879
Austriacae gentes 747, Austriaci colles 9
autor (Eugenius IV. papa 1431—47) 496
Belgradum (v. Alba Graia) 469
Bistricius comes (v. Hunniades) 763
Boëmi 747
Bohema gens 954
Brankovič, Georgius v. despotes
Buda 290, 303, 469, 738, 948
Budinum (Viddin, oppidum in Bulgaria) 734
Bulgara arva 733
Bulgaria 306, 363, 561
Byzantium 773
Calixtus III. papa v. antistes
Capistranus (Iohannes, postea sanctus, 1386—1456) 784, 797, 861
Carambus (Kara Celebi, beglerbegus Anatoliae) 379, 397, 414, 424, 478
Castriota, Georgius v. Scanderobechus
Christiadae 3, 86, 599
Christicolae 445, — arae 236
Christus (v. Iesus, dux) 237, 298, 353, 505, 1036, 1052
Chrysovicum v. Crysovicum
Corvina signa 720, — virtus 293
Corvini (gens Romana) 29
Corvinus (Iohannes, v. Hunniades) 20, 64, 94, 136, 140, 156, 202, 385, 434, 543, 622, 855, 975, 979
Cosova (s. Cossovo, campus in Serbia, Kosovo Polje) 562
Crysovicum (Chrysovicum; Krusevac, oppidum in Serbia) 707
Cunobizum (mons; Kunavica, in Bulgaria) 431
Daci, 57, 304
Danubius (v. Ister) 510, 808, 968
defensor (v. Hunniades) 890, 1017
despotes (Georgius Branković, princeps Serborum, 1427—56, v. amicus, dux, Mysus princeps, Mysus tyrannus, regulus) 695, 710, 737
dominus (v. Dracula) 960
Dracula (Dragul, princeps Valachorum, v. dominus) 951
ductor (v. Hunniades) 730
dux (v. Christus) 238, — (v. despotes) 689, — (v. Hunniades) 151, 355, 683, — (v. Zecheles) 628
Elisabetha (regina Hungariae, uxor Alberti) 50, — v. gnata (Elisabetha, filia Ulrici comitis Ciliae)
Eos 620
Eugenius IV. papa v. autor
Europa 201, 550, 777, 1037
Feruz begus v. Frigibechus
Fridricus s. Fridericus (III. imperator Romanorum, 1440—1493) 741, 748
Frigibechus (Feruz begus) 703, 731
Galli vates 4

Gara (Ladislaus, Garai, palatinus Hungariae 1447—1462) 936
Georgius (Georgius Lépes, episcopus Transsylvaniae, v. praesul) 126
Georgius Branković v. despotes
Germana arva 483
Getae 204, 270, 449
Getica castra 528, — signa 197
Getici furores 902
Giscra (Iohannes, dux Bohemorum mercennariorum) 964, 978, 993, 997
gnata (Elisabetha, filia Ulrici comitis Ciliae) 673
Graii (v. Achivi) 773
Gyulafehérvár v. Alba Iula
Haemus v. Hemus
haeres (v. Ladilaus s. Ladislaus V. rex Hungariae 1440—57) 740, 449
Hellespontiacae fauces 485
Hemus (Haemus; mons in paeninsula Balkan) 360, 364
heros (v. Hunniades) 231, 323, 522, 656, 665, 805, 831, 1004, — (v. Uladislaus s. Ulaslaus I.) 503
Hungara gens (v. Úngara gens, Ungarica gens) 391
Hunni 12
Hunniades (Iohannes de Hunyad [Hungarice: Hunyadi János] natus 1387, gubernator Hungariae 1446—56 v. amicus, Bistricius comes, Corvinus, defensor, ductor, dux, heros, protector, reductor, redux, tutor, victor) 12, 105, 127, 177, 189, 215, 263, 280, 320, 347, 375, 400, 408, 425, 451, 457, 474, 508, 567, 576, 648, 702, 712, 733, 755, 798, 823, 871, 882, 922, 934, 944, 970, 981, 1029, 1066
Iesus (v. Christus) 493
Illyria 569
Ionius pontus 2
Isach, s. Isachus, s. Isacus (Ishak begus) 56, 68, 76, 88, 97
Ister (v. Danubius) 9, 73, 223, 791
Itali vates 4
Iustinianus (imperator 527—65) 309
iuvenis (v. Uladislaus s. Ulaslaus I.) 914 — de stirpe Kemena (Simeon [Hung.: Simon] Kemény) 142
Kara Celebi v. Carambus
Kemena stirps (iuvenis de stirpe Kemena: Simeon [Hung.: Simon] Kemény) 142
Kemény Simon (Lat.: Simeon Kemény) v. iuvenis de stirpe Kemena
Kosovo Polje v. Cosova
Krusevac v. Crysovicum
Kule Sahin v. Schabadines
Kunavica v. Cunobizum
Ladilaus s. Ladislaus (V. rex Hungariae 1452—1457, v. haeres, puer rex) 48, 538, 739, 751, 913, 920
Ladislaus (de Hunyad, 1433—1457, v. natus) 697
Latium 483, 496
Lépes, Georgius v. Georgius, praesul
Lucifer 1033
Macedae 221, 887
Mahumetes (II. imperator Turcarum 1451—1481) 768, 789, 836, 849, 861, 868, 875, 885, 1041
Maro v. Vergilius
Mars (v. Mavors) 33, 52, 98, 150, 185, 251, 381, 454, 549, 577, 591, 867, 916, 921, 976, 1064
Matthias (I. rex Hungariae 1458—1490) 1056, 1065
Mavors (v. Mars) 39
Mezethes s. Mezethus (Mezid begus) 103, 110, 135, 180, 195
Moldava rura 212
montes v. Alpes
Morava (amnis in Serbia) 317, 705
Murad v. Amurathes
Mysi 57, 516, 669, 716, — Mysus princeps (Georgius Branković; v. despotes) 693, — Mysus tyrannus (Georgius Branković; v. despotes) 699
natus (v. Ladislaus [de Hunyad]) 673
Pannonia (v. Ungaria) 10, 209, 781, 917
Pannones 31
Parcae 7
Polona gens 46
Poloni 391, 938

Polonus rex (v. Uladislaus s. Ulaslaus I.) 922
praesul (Georgius Lépes v. Georgius) 108, 125
princeps (v. Uladislaus s. Ulaslaus I.) 489
protector (v. Hunniades) 884
puer (v. Ladilaus s. Ladislaus V.) 344, 753
Rasci 556, 694, 709, 736
reductor (v. Hunniades) 950
redux (v. Hunniades) 677, 682, 689
regulus (Georgius Brankovič v. despotes) 699
rex (v. Ladilaus s. Ladislaus V.) 539, 754, 756, 761, 942, — (v. Uladislaus s. Ulaslaus I.) 290, 295, 303, 317, 346, 432, 440, 482, 487, 519, 946, 948
Roma 779, 1020
Romana classis 484
Romuleum genus 29
Rudolfus s. Rudolphus (II. imperator Romanorum 1576—1608, I. rex Hungariae 1572—1608) 14, 26
Savus (fluvius) 517, 526, 792, 866
Scanderobechus (Georgius Castriota, princeps Albanorum 1443—68) 569
Schabadines (Sehabeddin s. Kule Sahin, beglerbegus Rumeliae) 213, 222, 262, 273
Schitnisa s. Schitniza (amnis in Serbia prope oppidum Cosovam; Sidnica) 565, 645
Scythicum genus 56, Scythicus rector (v. Amurathes) 559
Segedinum (Szeged, civitas in Hungaria) 675
Sehabeddin v. Schabadines
Selimus (II. imperator Turcarum 1566—1574) 2
Semendria v. Sindrovia, Syndrova
Sidnica v. Schitnisa s. Schitniza
Simeon (Hung.: Simon) Kemény v. iuvenis de stirpe Kemena
Sindrovia (s. Semendria, Szendrő, oppidum in Serbia, v. Syndrova) 91
Slatissa (mons in Bulgaria) 366
Sophia (Sofia; urbs capitalis Bulgariae) 307
Smyrnaea lingua 1028
Syndrova (s. Semendria v. Sindrovia) 668
Szeged v. Segedinum
Szegszárd v. Zegsardum
Székely, Iohannes v. Zecheles
Szendrő v. Sindrovia, Syndrova
Tartara 343
Thraces 487
Threicii agri 359
Transsylvani agri 104, 230
Turcae s. Turci 54, 147, 168, 193, 208, 286, 297, 318, 357, 368, 442, 517, 521, 581, 607, 617, 719, 723, 775, 811, 827, 844, 891, 931
Turcica castra 865, — sceptra ac fines 381
tutor (v. Hunniades) 762
Uladislaus s. Ulaslaus (I. rex Hungariae et Poloniae 1440—1444, v. heros, iuvenis, Polonus rex, princeps, rex) 46, 196, 348, 473, 499, 533, 912
Ungara gens (v. Hungara gens, Ungarica gens) 121, 538, 611
Ungaria (v. Pannonia) 16, 37, 65, 740, 905, 908, 1061
Ungarica gens (v. Hungara gens, Ungara gens) 670, Ungaricae manus 748, Ungarici manipli 618
Valachi 208, 212, 225, 622, 959
Varna (civitas in Bulgaria) 488
Vergilius Maro 1027
victor (v. Hunniades) 99, 190, 351, 534, 949, 999
Viddin v. Budinum
Vienna (Vindobona; Wien) 751
Zecheles (Iohannes, frater Ioannis Hunniadae, banus Croatiae 1445—48, v. dux) 623, 626
Zegsardum (Szegszárd, oppidum in Hungaria) 908

Vide paginas 2. et 4. involucri.

[SAECULUM XV.]

RM

Ficinus, Marsilius, Epistolae, ed. P. O. *Kristeller.* (Apparebunt.)
Galeottus Martius, v. Martius Narniensis, Galeottus.
Hungarus, Simon, v. Barius, Nicolaus.
Ianus Pannonius, v. Pannonius, Ianus.
Martius Narniensis, Galeottus, Carmina, ed. L. *Juhász.* 1932. — — 1.80
— De egregie, sapienter, iocose dictis ac factis regis Mathiae ad ducem Iohannem eius filium liber, ed. L. *Juhász.* 1934. — — 2.60
— De incognitis vulgo, edd. L. *Juhász*—T. *Kardos.* (Apparebit.)
— Epistolae, ed. L. *Juhász.* 1930. — — — — — — — — 1.—
— Invectivae in Franciscum Philelphum, ed. L. *Juhász.* 1932. — — 2.50
Pannonius, Ianus, Opera, edd. I. *Huszti*—L. *Juhász.* (Excuduntur.)
Philelfus, Franciscus, Sphortias, ed. I. *Fógel.* (Apparebit.)
Ransanus, Petrus, Epitoma rerum Hungararum, ed. L. *Juhász.* (Excuditur.)
Rabenstein, Iohannes de, Dialogus, ed. B. *Ryba.* (Apparebit.)
Savonensis, Guilhelmus, Dialogus, an mortui sint lugendi an non, ed. H. *Maschek.* (Apparebit.)
Seneca, Thomas, Historia Bononiensis. Qualiter Galeatius Marescottus eques extraxit Hannibalem Bentevolum de carceribus et reliqua per utrunque gesta. Carmen epicum, ed. I. *Fógel.* 1932. — — 3.60
Strozza, Titus Vespasianus, v. Saecula XV—XVI.
Valagussa, Georgius, Epistolae, ed. L. *Juhász.* (Apparebunt.)
Vitez de Zredna, Iohannes, Epistolae — Orationes, ed. I. *Huszti.* (Apparebunt.)
Zagabriensis, Georgius Augustinus, v. Barius, Nicolaus.
Zovenzonius, Raphael, Carmina, ed. L. *Smith.* (Apparebunt.)

SAECULA XV—XVI.

Andronicus Tragurinus, Matthaeus, Epithalamium in nuptias Vladislai Pannoniarum ac Boemiae regis et Annae Candaliae reginae, ed. L. *Juhász.* 1933. — — — — — — — — — — — — 1.—
Bohuslaus Hassensteinius, v. Hassensteinius baro a Lobkowicz, Bohuslaus.
Bonfinis, Antonius de, v. Saeculum XV.
Canter Frisius Iacobus, Rosa Rosensis, ed. B. *Ryba.* (Excuditur.)
Celtis Protucius, Conradus, Libri epigrammatum quinque, ed. F. *Pindter.* (Apparebunt.)
— Libri odarum quattuor — Liber epodon — Carmen saeculare, ed. F. *Pindter.* 1937. — — — — — — — — — — 7.20
— Ludus Dianae — Rhapsodia. Ludi scenici, edd. Io. *Rupprich*—F. *Pindter.* (Apparebunt.)
— Oratio in gymnasio in Ingelstadio publice recitata. Cum carminibus ad orationem pertinentibus, ed. Io. *Rupprich.* 1932. — — — 1.30
— Quattuor libri Amorum secundum quattuor latera Germaniae — Germania generalis. Accedunt carmina aliorum ad libros Amorum pertinentia, ed. F. *Pindter.* 1934. — — — — — — — — — 6.60
Fontius, Bartholomaeus, Carmina, edd. I. *Fógel*—L. *Juhász.* 1932. — 2.—
— Epistolarum libri III, ed. L. *Juhász.* 1931. — — — — — — 4.50
Hassensteinius baro a Lobkowicz, Bohuslaus, Carmina, ed. B. *Ryba.* (Apparebunt.)
— Epistolae, ed. A. *Potucek.* (Apparebunt.)
— Scripta moralia — Oratio ad Argentinenses — Memoria Alexandri de Imola, ed. B. *Ryba.* 1937. — — — — — — — — — 2.50

Vide paginas 2. et 4. involucri.

Vide paginas 2. et 3. involucri.

[SAECULA XV—XVI.]

RM

Nagonius, Iohannes Michael, Carmina, ed. B. *Ryba.* (Apparebunt.)
Naldis Florentinus, Naldus de, De laudibus bibliothecae libri IV ad Mathiam Corvinum Pannoniae regem, edd. L. *Juhász*—S. *Mocarski.* (Apparebunt.)
— Elegiarum libri III ad Laurentium Medicen, ed. L. *Juhász* 1934. — 5.60
Piso, Iacobus, Opera, ed. L. *Juhász.* (Apparebunt.)
Strozza, Titus Vespasianus, Borsias (Fragmenta) — Bucolicon liber, edd. I. *Fógel*—L. *Juhász.* 1933. — — — — — — — — 1.40
Verinus, Ugolinus, Carlias, edd. I. *Fógel*—L. *Juhász.* (Apparebit.)
— Epigrammatum libri VII, edd. I. *Fógel*—L. *Juhász.* (Apparebunt.)
— Panegyricon ad Ferdinandum regem et Isabellam reginam Hispaniarum de Saracenae Baetidos gloriosa expugnatione, edd. I. *Fógel*—L. *Juhász.* 1933. — — — — — — — — — — 2.20
Warda, Petrus de, Epistolae, ed. B. *Iványi.* (Apparebunt.)

SAECULUM XVI.

Bakschay, Abrahamus, Chronologia de regibus Hungaricis, ed. Fr. *Wagner.* (Apparebit.)
Corvinus, Elias, Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas. Carmen epicum, ed. O. *Sárkány.* 1937. — — — — — — — — 1.80
Crosnensis Ruthenus, Paulus, Opera, ed. A. *Kozocsa.* (Apparebunt.)
Cybeleus, Valentinus, Carmina — Declamatio de vini et aquae potoribus, utrum hi vel illi laudabiliores sint, ed. M. *Révész.* (Excuduntur.)
Duditius, Andreas, Epistolae, edd. P. *Costil*—L. *Juhász.* (Apparebunt.)
— Opera varia, edd. P. *Costil*—L. *Juhász.* (Apparebunt.)
Frankfurter Pannonus, Bartholomaeus, Opera, ed. A. *Vargha.* (Apparebunt.)
Illicinus, Petrus, Carmina, ed. I. *Ribiczey.* (Apparebunt.)
Macedonia, Ladislaus de, Orationes II, ed. E. *Szimonidesz.* (Apparebunt.)
Magius, Sebastianus, Opera, ed. M. *Révész.* (Apparebunt.)
Merenda, Livius, Hercules — Seilas (Fragmenta). Ludi scenici, ed. H. *Tescari.* (Apparebunt.)
Olahus, Nicolaus, Hungaria — Athila, C. *Eperjessy*—L. *Juhász.* (Excuduntur.)
— Carmina, edd. I. *Fógel*—L. *Juhász.* 1934. — — — — — — 2.80
Pannonus, Bartholomaeus Frankfurter, v. Frankfurter Pannonus, Bartholomaeus.
Sambucus, Ioannes, Epistolae, ed. Io. *Gerstinger.* (Apparebunt.)
Sirmiensis, Georgius, Epistola de perdicione regni Hungarorum, ed. L. *Juhász.* (Apparebunt.)
Stretzinger, Thomas, Oratio de divo Leopoldo III. Austriae marchione in universitate Vindobonensi habita, ed. H. *Maschek.* 1934. — 1.—
Taurinus, Stephanus, Stauromachia, id est Cruciatorum servile bellum. Carmen epicum, ed. Z. *Császár.* (Excuditur.)
Thyrnavinus, Martinus, Adhortatio belli contra Thurças suscipiendi ad regni Hungariae proceres, ed. Z. *Császár* (Apparebit.)
Wolphardi, Adrianus et Hilarius, Opera, ed. Io. *Ernuszt.* (Apparebunt.)

SAECULA XVI—XVII.

Istvanffy, Nicolaus, Carmina, ed. I. *Holub*—L. *Juhász.* 1935. — — 3.60

PRETIUM HUIUS VOLUMINIS *RM* 1.80